

INCIPIT PRÆFATIO SCI
HIERONIMI IN LIBROS REGV

IGINTI FIDUAS ESSE LITTERAS APUD EBRAEOS. SYRORUM
quoque lingua & chaldeorum testatur. quae ebraeae lingua ex
parte confinis est. Nam et ipsi uiginti duo elementa habent
eodem sono sed diuersis characteribus. Samaritanam etiam pentateuicam
morsus. totidem litteris & tripliciter figuris tantum
& apicibus discrepantes. Certumque est heresiam scribam legisque
doctorem. post captam hierosolimam & instaurationem templi sub zoro-
babel. alias litteras repperisse quibus uane utuntur. cum autem illud usque
tempus idem samaritanorum & ebreorum characteres fuerint. In libro quoque numerorum
haec eadem supputatio subleuitarum ac sacerdotum censu monstrata ostenditur. & nomini
tetragrammaton. in quibusdam grecis uoluminibus usque hodie iniquis christum litteris
inuenimus. Sed et psalms. tricesimus sextus. & centesimus decimus. & centesimus undecimus.
& centesimus octauus decimus. & centesimus quadragessimus quartus. quamquam diuerso scri-
bantur metro. tamen eiusdem numeri texuntur. In libro quoque & hieremie lamentationes
& oratio eius. salomonis quoque in fine pro uerbu. ab eo loco in quo ait. mulierem fortem quis
inueniet. isdem alfabetis ut in casibus supputantur. Porro quinque littere duplices. apud
ebreos sunt. caph. mem. nun. phe. sade. Alii enim phe scribunt principia medietatesque
uerborum. aliter sine. Unde & quinque apertisq; libri duplices estimantur. samuel. na-
lachin. clabracamin. ezras. hieremias cum einoth. & lamentationibus suis. Quorum ideo
igitur uiginti duo elementa sunt proque scribimus ebraice omne quod loquimur & cor-
ditus uox humana comprehenditur. ita uiginti duo uolumina supputantur. quibus
quasi litteris & exordis in diuina doctrina tenera adhuc et lactis uiri iusti eruditur
infantia. Primus apud eos liber uocatur bresith quem nos genesim dicimus. secundus
hellemoth qui exodus appellatur. tertius uerba id est leuiticus. quartus uigedaber
quem numerum uocamus. quintus helleadabar qui deuteronomium praenotatur.
Huiusmodi quinque libri morsus. quos proprie thorath. id est legem appellunt. Secundum

LANONS-
LIBR. STADT-
BIBLIOTHEK
DROSSELDORF

pphetarum ordinem faciunt. & incipiunt ab iesu filio naue. qui apud eos iosue
 bennum dicitur. deinde subtexunt soy him idē iudicium librum. & in eundem com
 pingunt ruth. qui in dieb; iudicium facta & narratur historia. Tertius sequit̄ simuel
 quem nos regnorū primum. & scđm dicimus. quartus malachim idē regum. q̄ tertio
 & quarto regnorū uolumine continetur. Meliusq; multo ē malichim idē regum.
 qm malichot idē regnorū dicere. Non em̄ multarum gentium regna describit.
 sed unus israhelici populi. qui tribub; xii continetur. Quintus ē isaias. sextus
 hieremias. septim; ezechiel. octauus liber xii pphetarū. qui apud illos uocatur
 tharāssa. Tertius ordo ^{agōgāsa} ἁγιογραφία possidet. & primus liber incipit ab iob.
 secundus ad auid. quem quinq; incisionib; & uno psalmorū uolumine cōp̄hendunt.
 Tertius ē salomon tres libros habens. puerbia que illi parabolas idē mas loth appel
 lant. ^{quartus} ecclesiastes idē coelestis. ^{quintus} canticum canticorū quem titulus sirasserim ^{quoniam} p̄notant.
 sextus ē daniel. septimus dabeiramim idē uerba dierū. qđ significantius ^{quoniam} ἁποκρίσιον
 totius diuine historie possimus appellare. qui liber apud nos paraly pomenon p̄mis
 & scđs inscribitur. Octauus hēsdraf. qui et ipse similiter apud grecos & latinos in
 duos libros diuisus ē. nonus hester. Atq; ita fiunt pariter ueteris legis libri uiginti
 duo. idē moysi quinq; pphetarum octo. agogāsa nouem. quanqm nonnulli ruth
 & emoth inter ἁγιογραφία scriptitant. & libros hos in suo putent numero supputandos.
 ac phoc ēē p̄t̄sc̄ legis libros xxiiii. quos subnumero xxiii semorū apocalipsis iohānis
 inducit. ad orientes. ignum. et coronas suas p̄stratis uultibus offerentes. stantes coram
 quattuor animalibus oculatis retro & ante. idē in p̄teritum & in futurū respicientib;. &
 indefessa uoce clamantibus. sēs. sēs. sēs dñs dñs omp̄s. qui erat. & qui ē. & qui uenturus est.
 Hic prologus scripturarū quasi galeatum principium. omib; libris quos de ebreo uertimus
 in latinū conuenire potest. ut seire ualeam; quicquid extra hos ē inter ἁποκρίσιον esse
 ponendum. Igitur sapientia que uulgo salomonis inscribitur. & hiesu fili sirach liber. &
 iudith. & iob. & iustor. non sunt in canone. Machabeorū primū librum ebraicum repperi.
 sed s̄ grecus ē. qđ ex ipsa ^{græcin} ἁπ̄ciū p̄bati potest. Que cum ita se habeant. obsecro te lector.
 ne liborem meū reprehensionem estimes antiquorum. In tabernaculum dñi offert unquiscq;
 qđ potest. alii aurum et argentū & lapides p̄tiosos. alii b̄ssim et purpuram coccumque

idē s̄c̄ scriptura

apocrypha

offerunt et hincmetum nobiscum bene agitur. si optulerimus pelles & caprarum pilos: & tam
 apli contemptibilia nra magis necessaria iudicat. Unde et tota illa tabernaculi pulchritudo
 & p singulari species eccle presentis futurq; distinctio pellib; tegitur et calicis: ardoremq;
 solis & inuicem s;mbrium: ea que uiliora sunt phibent. Lege ergo primum samuel malachiu;
 meū. Meum inq; meū: quicquid enī crebrius uertendo. & emendando sollicitus di; cheimā;
 & tenem; nra ē: & cum intellexeris qd̄ antea nesciebas: ut inter ptem me estimato si gratul;
 es: ut ^{PARAPHRASIN} singratus: quāq; mibi omnino conscius non sim mutasse me quippi;
 de ebraica ueritate. Certe si meredulus es: lege grecos cothices & Latinos: & confer cum his
 opusculis: et ubicunq; inter se uideris discrepare. interroga quemlibet ebr;orum. cum magis
 accommodare debeas fidem: & si nra firmauerit. puto qd̄ eū non estimes coniectorem
 ut eodem loco mecum similit̄ diuin. uir. Sed tuos famulis. xpi rogo. que dñi discipul;
 tis p̄nosissimo fidei m; rro ungtis caput. que nequa. qm̄ siluatorem queritis in se
 pulcro. quib; iam ad patrem xpe ascendit. ut contra latrantes canes qui aduersū me
 rabido ore desecunt. & circu. eunt ciuitatem. atq; meo se doctos arbitrant. si illis
 detrahant. orationum ur̄arū ebr;peos opponitis. Ego sciens humilitatē meam
 illius semp̄ sententię recordabor. dixi custodiam uis meas. ut non delinqm̄ in lingua
 mea: posui ori meo custodiam cum cōsisteret peccator. aduersum me. commutui &
 humiliatus sum. & silui ab omib;.

EXPLICIT PRÆFATIO.

INCIPIT CAPITULATIO LIBRI RECV M.

- I. De helcana & uxori bus ei. & de heli sacerdote. & de uarietate samuhelis. *I*peum directu. ubi de xpo p̄nuntiat.
- II De cantico. annae. & de iniquitatibus filiorum heli. *III* De samuhelo. & de imputatione diuina ad heli.
- III De samuhelo ubi eum dñs quarto uocat inuisu. & de philistinorum bello. & arca capta. & de morte heli sacerdotis.
- V De idolo daagon ad p̄sentiam. arce conuictio. & de plagis philisteis illatis. *VI* De arce reuicta in bethsimon. & de plaga.
- VII De arca transiugationis in ephraim in domū. ammadab. & de bello in quo philistinū p̄cussi sunt. *III* Illic interrogata.
 & de gestis samuhelis. *VII* De filiis samuhelis. & ubi populus regem postulat. & de saule & asinarum inquisitione.
- VIII De saule uneto in regem. & inter p̄phetas propheteante. & quomodo in massa confirmatur eius regnum.
- X De naas rege. ammon quomodo oppugnauit uib; urbem. & de confirmatione regni saul in galgalis.
- XI De samuhelis p̄ceptis ad populum. & de signis de celo ostensis. *XII* De ionathu & saule quomodo philisteos
 p̄cusserunt. & de saule ubi holocausta male offerre p̄sumpsit. *XIII* De ionathu ubi p̄cum dñs philisteos p̄cussit.

& saul uoluit eum pro gusto mellis occidere / **I**ulione ebreo de regno puenientium. & de agag rege.

- xiii** De saule quomodo omnes humiliavit in circuitu nationes. & quos ipse habuerit filios. & principes. & de interitu amalech regis.
- xiiii** De samuhel ubi saulem deseruit. & dauid unxit. & de spiritu nequam qui saulem uexabat. **I** transit ad regem moab.
- xv** De bello philistinorum contra saulem. ubi dauid goliath interfecit. & uicit indecem milibus. **I** fecit dauid.
- xvi** De ionatha & dauid amore. & de odus saul in dauid. & ubi incertum pputis. accepit nichol. que patris dolum pdeus saluum.
- xvii** De fuga dauid ad samuholem. q missi pphetauer. ubi & saul ueniens pphetauit. & de pacto ac signo int ionathe & dauid.
- xviii** Item de fuga dauid. & que de achimelech sacerdote referunt. & quomodo ad immutauit uultu suu cora achis rege. & uisus omib.
- xix** De gad ppheta ubi commouit dauid fugere inter iordanem in siluam. & de hoc pdente. occisus e achimelech cum reliq. octoginta sacerdotibus. & quomodo dauid percussit philistin. & siluauit ecla. **I** dauid inspectura parte ex adit.
- xx** De saule quomodo uoluit dauid in ecla capere. qui aufugit in desertum. & phi ubi ionatha ad eum uenit. & de saul & claudis.
- xxi** De samuhelis morte & sepulero eius in rama. & que de nabal circumlo. & de abigail referuntur.
- xxii** De dauid ubi abigail & achinoem uxores accepit. & ubi saulis psequens sophum & hastam abstulit.
- xxiii** De transfugio dauid in gerb ad achis regem philistin. & que illi gesserit. & de saule & philistin.
- xxv** De philistinos aduersus saul congregatos. & de dauid ubi percussit amalech omnem captiuitatem. & uxores suas reduxit in siceleb. **xxvi** De bello philistinorum in quo saul cum tribus filijs occubuit.

EXPLICIUNT CAPITULA. **INCIPIT LIBER REGVM**

PRIMVS
VITIR VNS DE RAMTHAJM

I sophum de monte ephraim. & nomen eius helechua. filius hiero. un. filii helui. filii thau. filii suph esraeus. & habuit duas uxores. nomen unum anna. & nomen secunde femena. fueruntq. femene filii. anne autem non erant liberi. Et ascendebat uir ille decem annis statutis diebus. ut adoraret & sacrificaret dno exercituum in silo. Erunt autem ibi duo filii heli. ofni et finees. sacerdotes dni. Uenit ergo dies & imolauit helechua. deditq. femene uxori sue & cunctis filiis ei et filiabus partes. anne autem dedit partem unam tristis. quia annam diligebat. dñs autem celuserat uultum eius. Affligebat quoq. eam semula ei & uehementer angebat. tantum ut exprobraret qd concludisset dñs uultum eius. Sicq. faciebat p singulos annos. cu redeunte tempore ascenderent templum dni. & sic puocabat eam. Porro illa flebat. & incipiebat

cibum. Dixit ergo ei helchana uir suus. anna cur fles. et quare non comedis. & quoniam obrem
 affligitur cor tuum. Nunquid non ego melior sum tibi. quam decem filii. Surrexit autem anna
 postquam comederat in seculo et biberat. et heli sacerdote sedente super sellam. ante postes templi
 domini. cum esset anna amaro animo. orauit dominum flens largiter. uotum uouit dicens. domine
 exercituum. si respiciens uideris. afflictionem familie tue. et recordatus mei fueris. nec obliuisceris
 ancille tue. dederisq; serue tue. sexum uirilem. dabo cum domino omnes dies uite eius. et nauicula
 non ascendet super caput eius. Factum est autem cum illa multiplicaret peccata coram domino. ut heli
 obseruaret os eius. Porro anna loquebatur in corde suo. tantumq; lingua illius mouebatur.
 et uox penitus non audiebatur. Nestimauit ergo eam heli temulentam dixitq; ei. usquequo
 ebria eris. Digere paulisper uinum quo madet. Respondens autem anna. nequaquam inquit domine
 mi. Nam mulier infelix nimis ego sum. uinumq; et omne quod ebriare potest non bibi. sed
 effudi. animam meam in conspectu domini. Ne reputes ancillam tuam. quasi unam de filiabus
 belial. quia ex multitudine doloris et terroris mei locuta sum usque in presentem. Tunc heli ait
 ei. uade in pace. et descripta det tibi petitionem quam rogasti eum. Et illa dixit. ut in am mueniat
 me illa tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in uiam suam et comedit. uultusq; illius non fuit
 amplius inuersa mutatus. et surrexit mane et aduenerunt coram domino. reuersiq; sunt et
 uenerunt in domum suam ramatha. Cognouit autem helchana. annam uxorem suam. et recordatus
 est ei dominus. Et factum est post circulum diei. u. concepit anna et peperit filium. et uocauit nomen eius
 simuel. eo quod ad domino postulasset eum. Ascendit autem helchana. et omnis domus eius. ut immo
 larent domino hostiam sollempnem et uotum suum. et anna non ascendit. Dixit enim uir suo.
 non uadam donec ab lactetur infans. et ducam eum. et appareat ante conspectum domini. et maneat
 ibi iugiter. Et ait ei helchana uir suus. sic quod bonum tibi uidetur. et mane donec ab lactet
 eum. postquam ut impleat dominus uerbum suum. Mansit ergo mulier. et lactauit filium suum.
 donec amoueret eum a lacte. et adduxit eum secum postquam ab lactauerat. in uittulis
 tribus. et tribus modis farinę et amphora uini. et adduxit eum in domum domini in seculo.
 Puer autem erat adhuc infantulus. immolauerunt uittulum. et optulerunt puerum heli.
 et ait anna. obsecro mi domine. uiuit in manu tua. ego sum illa mulier que steti
 coram te hic. orans dominum pro puero isto. Omnia et dedit mihi dominus petitionem meam quam postulauit
 eum. sciret ergo condun eum domino cunctis diebus quibus fuerit accommodatus domino.

III

IIII

V

VI

VII

Et adorauerunt ibi dñm, & orauit anna & ait, exultauit cor meum in dño, & exaltatum est
cornu meum in dño meo. Dilatum est os meum super inimicos meos, quia letatus sum in salutari
tuo. Non est sicut ut est dñs, neque enim est alius extra te, & non est fortis sicut dñs noster. Nolite mul-
tiplicare loqui sublimia, gloriantes. Recedant uetera de ore uero, quia dñs scientiarum
dñs est, ipsi preparantur cogitationes. Arcus fortium superatus est, & infirmi uincunt sunt
robore. Saturati prius pro pane se locauerunt, & famelici saturati sunt, donec steriles
peperit plurimos, & que multos habebat filios infirmata est. Dñs mortificat & unificat,
deducit ad infernum & reducit. Dñs pauperem facit & ditat, humiliat & subleuat. Suscitauit
de puluere egenum, & de stercore eleuat pauperem, ut sedeat cum principibus, & solum glorie
teneat. Dñi enim sunt cardines terre, & posuit super eos orbem, & pedes sanctorum suorum
seruabit, & in tenebris conticescent, quia non in fortitudine sua roborabitur uir,
Dñm formidabunt aduersari eius, & super ipsos in caelis tonabit. Dñs iudicabit fines
terre, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu christi sui. Et abiit helchana
in mamatha in domum suam, puer autem erat minister in conspectu dñi, ante faciem heli
sacerdotis. Porro filii heli filii belial, nescientes dñm neque officium sacerdotum, ad populum,
sed quicumque immolasset uictimum, ueniebat puer sacerdotis dum coquerentur carnes,
et habebat fuscinulam tridentem in manu sua, & mittebat eam in lebetem uel in caldarium
aut in ollam siue in accabum, & omne quod leuabat fuscinula tollebat sacerdos sibi. Sic
faciebant uniuerso israhel, uenientium in synagoga. Etiam antequam adolerent ad ipem,
ueniebat puer sacerdotis & dicebat immolanti, da mihi carnes ut coquam sacerdoti.
Non enim accipiam a te carnem coctam, sed crudam. Dicebatque illi immolans, incendat
primum iuxta morem hodie ad eum, & tolle tibi quantumcumque desiderat anima tua.
Qui respondens uiebat ei, nequaquam. Hunc enim dabis, alioquin tollam uis. Erat
autem peccatum puerorum grande in oculis coram dño, quia detrahebant homines sacri-
ficio dñi. Samuhel autem ministrabat ante faciem dñi, puer accinctus ephod lineo
& tunicam paruum faciebat ei mater sua, quoniam afferebat statutis diebus ascendens cum
uiro suo, ut immolaret hostiam sollempnem, & benedixit heli helchane uxori
eius, dixitque, reddat dñs tibi semen de muliere hac pro honore quod commodasti dño. Et
abiit in locum suum. Uisitauit ergo dñs annam, & concepit & peperit tres filios

samuhel. Qui respondens ait: ecce ego. Et cucurrit ad heli. & dixit: ecce ego. uocasti enim
me. Qui dixit: non uocauit. reuertere dormi. & abiit & dormiuit. Et adiecit dñs
uocare rursus samuhel. Consurgensq; samuhel. abiit ad heli. et dixit: ecce ego quia
uocasti me. Qui respondit: non uocauit te fili mi. reuertere & dormi. Porro samuhel
nec diu sciebat dñm. neq; reuelatus fuerat ei sermo dñi. Et adiecit dñs. & uocauit
adhuc tertio. samuhel. qui consurgens abiit ad heli & dixit: ecce ego quia uocasti me.
Intellexit igitur heli quia dñs uocaret puerū. & ait ad samuhel: uade et dormi.
& si deinceps uocauerit te dices: loquere dñe. quia. uidit seruus tuus. Abiit ergo
samuhel & dormiuit in loco suo; & uenit dñs & stetit. & uocauit sicut uocauerat secundo.
samuhel samuhel. Et ait samuhel: loquere dñe. quia. uidit seruus tuus. Et dixit dñs
ad samuhel: ecce ego facio uerbum in istis. qđ quicumq; audierit. tinnient aures
eius. In die illo suscitabo aduersum heli omnia que locutus sum sup domū ei. incipiam
& complebo. P̄dixi enim ei. qđ iudicaturus essem domum ei. in eternum ppter
iniquitatem. eo qđ nouerat indigne agere filios suos & non corripuit eos. Ideo
iuravi domui heli. qđ non exierit iniquitas domus ei. uictimis & munerib; usque
in eternum. Dormiuit autē samuhel usq; mane. aperuitq; ostia domus dñi. & samuhel
timebat indicare uisionem heli. Vocauit ergo heli samuhelē. & dixit: samuhel fili
mi. Qui respondens ait: p̄sto sum. & interrogauit eū: quis ē sermo que locutus ē dñs
ad te. oro te ne celaueris me. Hęc faciat tibi dñs & hęc addat. si absconderis. uide sermonē
ex omib; uerbis que dicta sunt tibi. Indicauit itaq; ei samuhel uniuersos sermones.
& non abscondit ab eo. Et ille respondit: dñs ē. qđ bonum ē in oculis suis faciat.
Creuit autē samuhel & dñs erat cum eo. & non cecidit ex omib; uerbis ei in terra. & co
gnouit uniuersus isrl̄. ad. in usq; bethshee. qđ fidelis samuhel. p̄pheta cēt dñi. Et ad
didit dñs ut. appareret in syl. qm̄ reuelatus fuerat dñs samuheli in syl. iuxta uerbū
dñi. & euenit sermo samuhelis uniuerso israheli. & factum ē in dieb; illis. conuener̄
ph̄listim impugnam. Egredius ē namq; isrl̄. obuiam ph̄listim in p̄ elium. & castra
metatus ē iuxta lapidem adiuatru. Porro ph̄listim uener̄ in isrl̄. & instruxerunt
aciem contra isrl̄. Inito autē certamine. terga uertit isrl̄ ph̄listeis. & cesa sunt
in illo certamine passim pagros quasi quattuor milia uirorū. & reuersus ē populus

quod dicitur & dicitur illi. pro uocabitur que
non accipit. nam heli regis & nocuit or
al. uerbū dñi. & dicitur qđ samuhel ex his
omnib; uerbis dñi. & uita hęc. & dicitur qđ
fili. & dicitur namq; omnia uerba sup. & dicitur qđ
dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur
qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur
qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur
qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur
qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur qđ dicitur

ad castra. Dixeruntq; maiores natu de isrl; quare percussit nos hodie dñs coram philistin. Affertamus ad nos desolo arcam foederis dñi. rueniat in medium nr̄i. ut saluet nos de manu inimicor̄ nr̄or̄. Misit ergo populus in s̄lo. r tulerunt inde arcam foederis dñi exercituū sedentis sup cherubim; et anteq; duo filii heli cum arca foederis dñi. ofm̄ r sinees. Cumq; uenisset arca foederis dñi in castra. uociferatus ē om̄s isrl̄ clamore grandi. r p̄sonuit terra. Et uidet̄ philistin uocem clamoris. dixeruntq; que nam ē hec uox clamoris magni in castris ebr̄cor̄. & cognouerunt qđ arca dñi uenisset in castra. timueruntq; p̄rl̄stin dicentes. uenit d̄s in castra. et ingemuer̄ dicentes. uic nobis. Non ep̄i fuit tanta exultatio heri r nuchius tertius. Uic nobis. quis nos seruabit de manu deor̄ sublimium istor̄. hu sunt du qui percusserunt egypt̄ omni plaga in deserto. Confortamini r estote uiri philistin. ne seruiatis ebr̄is sicut illi seruiet̄ uobis. confortamini r bellite. Pugnauer̄ ergo philistin. r cesus ē isrl̄. r fugit unusquisq; in tabernaculum suum. r facta ē plaga magna nimis. r cecider̄ de isrl̄ xxx milia peditum. r arca dñi capta ē. duo quoq; filii heli mortui sunt. ofm̄ r sinees. Currens aut̄ uir debeni. uenit in s̄lo in die illo scissa ueste. r conspersus puluere caput. Cumq; ille uenisset. heli sedebat sup sellam contra uiam spectans. Hinc enī cor eius pauens. p̄ arca dñi. Uir autem ille postq̄m ingressus ē nuntiavit urbi. et ululauit om̄s ciuitas. Et audiuit heli sonitum clamoris. dixitq; quis ē hic sonitus tumultus huius. At ille festinauit r uenit. r annuntiavit heli. heli aut̄ erat nona ginta r vii annor̄. r oculi ei caligauerunt r uidere non poterat. r dix̄ ad heli. ego sum qui ueni de p̄r̄ elio. r ego qđ de cie fugi hodie. Cui ille ait. quid act̄ ē fili mi. Respondens aut̄ qui nuntiabat. fugit inquit isrl̄ coram philistin. r ruina magna facta ē in populo. in sup r duo filii tui mortui sunt ofm̄ r sinees. r arca dñi capta est. Cumq; ille nominasset arcam dñi. cecidit ^{heli} desella retrorsum iuxta ostium. r fractis ceruicib; mortuus ē. Senex enī erat uir r grande uis. ipse iudicauit isrl̄ xl annis. Hirus aut̄ ei uxor sinees pregnantis erat uicnaq; partur̄. r audito nuntio. qđ capta ē arca dñi. r mortuus s̄cer̄ suus r uir suus. incuruauit se r peperit. Irruerunt enī mea dolores subiti. Imp̄so aut̄ mom̄to mortis eius. dixerunt ei que stabant circa eam. ne timeas. quia filium peperisti. Que non respondit eis. neq; animaduertit. Et uocauit puer̄ hic habod dicens. translata ē gl̄a de isrl̄. quia capta ē arca dñi.

I

Et prociro suo proprio suo aut; translata ē gloria ab israhel. coque capta ēēt arca dī. **P**hīlistim aut tulerunt arcam dī. et sportauerunt eam alapide adutorum mazotum. Tulerunt phīlistim arcam dī. et tulerunt eam in templum dagon. et statuerunt eam iuxta dagon. Cumq; surrexisset diluculo azoti altera die. ecce dagon iacebat prostratus in terra ante arcam dī. Et tulerunt dagon. et restituerunt eam in loco suo. Rursumq; mane die altero confurgentes. inuenerunt dagon iacentem super faciem suam intra coram arca dī. Caput aut dagon redue palmi et manuum eius absesse erant super lumen; porro dagon truncus solus remanserat in loco suo.

II

Propter hanc causam. non calcant sacerdotes dagon totius qui ingrediuntur templum eius super lumen dagon mazoto. usq; in hodiernum diem. Aggravata ē autem manus dī super azotos. et de molibus ē eos. Et bullerunt uille. et agri in medio regionis illius. et manserunt mures. et facta est confusio mortis magna in ciuitate. et percussit in secretioni parte natium azotum. et fines eius. Videntes aut uiri azoti huiusmodi plagam dixerunt; non maneat arca dī israhel apud nos. quoniam dura ē manus eius super nos. et super dagon dī nr̄m. Et mittentes congregauerunt omnes satrapis phīlistinorum ad se. et dixerunt; quid faciemus de arca dī israhel. Responderuntq; gethei; circumducatur arca dī israhel. et circumducatur arcam dī israhel. Illis aut circumducentibus eam. fiebat manus dī super singulas ciuitates. et infectiones magne nimis. Et peutebant uiros unus cuiusq; urbis a paruio usq; ad maiorem. et computrescebant prominentes extales eorum. Inieruntq; gethei consiliū. et fecerunt sibi sedes pellicias. Miserunt ergo arcam dī in accaron. Cumq; ueniret arca dī in accaron. exclamauerunt accaronites dicentes; adduxerunt ad nos arcam dī israhel. ut interficiat nos et populum nr̄m. Miserunt itaq; et congregauerunt omnes satrapis phīlistinorum. qui dixerunt; dimitte arcam dī israhel. et reuertatur in locum suum. et non interficiat nos cum populo nr̄o. fiebat enim pauor mortis in singulis urbibus. et grauissima ualde manus dī. Viri quoq; qui mortui non fuerunt. peutebant in secretioni parte natium. et ascendebat ululatus unus cuiusq; ciuitatis in celum. Fuit ergo arca dī in regione phīlistinorum. septem mensibus.

III

III

Et uocauerunt phīlistim sacerdotes et diuinos dicentes; quid faciemus de arca dī in die. et nobis. quomodo remittemus eam in locum suum. Qui dixerunt; si remittitis arcam dī israhel. nolite dimittere eam uacua. sed quod debetis reddite ei pro peccato. et tunc curabimini. et scietis quare non recedit manus eius a uobis. Qui dixerunt; quid ē quod pro delicto reddere debemus ei. Responderuntq; illi; iuxta numerum puniarum phīlistinorum. quinque. anos. iureos

Quod dicitur e qd ex q die in usq arcam in carathurim multiplicatis sunt dies: Item qd p̄t̄ ann̄ uicesim̄. ut dicitur om̄s domus isrl̄ p̄ dñm̄. ita intelligendi ē. qn̄ xx̄ ann̄ q̄ arcam in carathurim
ad eum usq. ann̄ regni dñi. q̄ndo cū egregerat ppli frequenter in isrl̄ addux̄. sine cōputandi licentia. namq. in sequenti q. temporib̄ suis fuerit eueria deb̄ie curare. r̄ illam in usq̄ p̄ḡ
ad isrl̄ filios. Sic tenē scriptū ē. ut sicut ad adā. an̄ app̄ha arcā dñi. Et ut cū ibi arcā dñi uidit illa cū filiis isrl̄. sep̄ ebat. q. dñs ea in carathurim adduxerit. tunc ad domo ammadab in q̄m̄ illa cū p̄
hibet. restat intelligi q. uidelicet sicut relata de castris. r̄ p̄fecta sūt illa curate. unde de uis reḡ uenit dñs de ser̄ in isrl̄. s̄ s̄ tentos memorare sententia. q. ex quo in usq̄ arcam in carathurim
euit. arim̄. cū cū inde transiret temporib̄ suis causa belli r̄ingeret. Vel certe ex cur̄ ann̄. cū adhuc om̄s dom̄ isrl̄ reuert̄ p̄ dñm̄. ab eis uidelicet idolis illi soli seruatis. Qd̄ in sequenti dñs
abstuler̄ filios isrl̄ baalam
r̄ astharoth seruatis dñs
soli. h̄c̄ esse r̄os uen
pere p̄ filios seruatis
i iosepho restat qd̄ ann̄
capit̄ ē. r̄ ipso temp̄
regni sui qd̄ cū late
rue. affirmat̄. ex. ann̄
uenerit nullus s̄ h̄c̄
res cur̄is r̄ p̄
T̄. q. p̄modū cū r̄cessit
Abale s̄ dñs r̄ p̄
cū s̄ p̄m̄ in uenit ad p̄
quod dñs in uenit r̄
uenerit. ex. p̄ r̄
h̄c̄ h̄c̄. r̄ nulli
sicut c̄cessit. explicat̄

214
III
dñi dī scī huius. & ad quem ascendet uobis. Miseruntq; nuntios ad habitatores
carathurim dicentes; Reduxerunt phylistim arcam dñi. descendite & reducite
eam ad uos. **V**enerunt ergo uiri carathurim & reduxerunt arcam dñi. intuler̄
eam in domo ammadab in galila; eleazarum autē filium eius scificauer̄ ut custodiret
arcam dñi. Et factū ē ex qua die mansit arcā dñi in carathurim. multiplicatis dies:
erat quippe iam annus uicesimus. & requieuit om̄s domus isrl̄ post dñm̄. At autē
samuhel ad uniuersam domum isrl̄ dicens; sicut toto corde ur̄o reuertimini ad dñm̄.
auferte deos alienos de medio ur̄m baalam & astharoth. & p̄parate corda ur̄a dño.
et seruite illi soli. & eruet uos de manu phylistim. Abstulerunt ergo filii isrl̄ baalam
et astharoth. & seruerunt dño soli. Dixit autē samuhel; congregate uniuersam isrl̄
in massath. ut orem p̄ uos dñm̄. Et conueniē in massath. hauseruntq; aquam & seder̄
in conspectu dñi. & ieiunauerunt in die illa. & dixerunt; tibi peccauim; dñe. Iudicauitq;
samuhel filios isrl̄ in massath. Et audierunt phylistim qd̄ congregati essent filii isrl̄
in massath. & ascendet sarape phylistinorū ad isrl̄. Qd̄ cum audissent filii isrl̄. timuer̄
a facie phylistinorū; dixeruntq; ad samuhelē; ne cesses p̄ nobis clamare ad dñm̄
dñm̄ nr̄m. ut saluet nos de manu phylistinorū. Tulit autē samuhel agnū lactem
unum. & optulit illum holocaustū integrum dño. & clamauit samuhel ad dñm̄ p̄ isrl̄.
& exaudiuit eum dñs. Factum ē autem cum samuhel offerret holocaustū. phylisteos
mire p̄ elium contra isrl̄; Insonuit autē dñs fragore magno in die illa sup̄ phylistim.
& exterruit eos. & ceciderunt a filijs isrl̄; Ingressiq; filii isrl̄ de massath. p̄secuti s̄ phylisteos.
& percusserunt eos usq; ad locum q̄ erat subter bethachar. Tulit autē samuhel lapidē
unum. & posuit eum inter massath & inter sen. & uocauit nom̄ illius Lapis adiutori.
dixitq; huc usq; auxiliatus ē nob̄ dñs. Et humiliati sunt phylisti m̄. nec apposuer̄
ultra ut uenirent in terminos isrl̄. Facta ē itaq; manus dñi sup̄ phylisteos cunctis
dieb; samuhel. & recedunt sunt urbes quas tulerant phylisti m̄ ab isrl̄. ab accaron
usq; geth. & terminos suos liberauitq; isrl̄ de manu phylistinorū. eratq; pax inter
isrl̄ & amorrhum. Iudicauit quoq; samuhel isrl̄ cunctis dieb; uite sue. & iabat p̄ sin
gulos annos circu uens bethel. & galgal. & massath. & iudicabat israhelē in supra
dictis locis. reuertebaturq; in samatha. Ibi enī erat domus ei. & ibi iudicabat isrl̄ em;

VIII.

Factum est autem cum tenuisset samuhel posuit filios suos iudices isrl: fuitq; nomen filii eius primogeniti iohel: et nomen secundi abia. iudicum berfabee: et non ambulauerunt filii illius in uis eius: sed declinauerunt post auaritiam: acceperuntq; munera: et peruerterunt iudicium. Congregati ergo uniuersi maiores natu isrl uenerunt ad samuhel in ramatha: dixeruntq; ei: ecce tu tenuisti. isrl tuum non ambulat in uis tua. Constitue nobis regem ut iudicet nos: sicut et uniuersae habent nationes. Displicuitq; sermo in oculis samuhel: eo qd dixissent. da nobis regem ut iudicet nos: et orauit samuhel ad dnm. Dixit autem dñs ad samuhel: audi uocem populi in omib; que loquuntur tibi. Non enim te abiecerunt: sed me ne regnem sup eos. Juxta omnia opera sua que fecerunt a die qua ecluxi eos de egypto usq; ad diem hanc: sicut dereliquerunt me et seruierunt dijs alijs: sic faciunt etiam tibi. Hunc ergo audi uocem eorū: ueruntū contestare eos: et p̄dic eis uis regis qui regnaturus ē sup eos. Dixit itaq; samuhel om̄a uerba dñi ad populum. qui petierat a se regem. ait. hoc erit uis regis qui imperaturus ē uobis; filios ur̄os tollet et ponet in currib; suis: facietq; sibi equites et p̄cursores quadrigarum suarū: et constituet sibi tribunos et centuriones. et uariatores agrorum suorū: et messores segetum. et fabros armorum. et curruum suorū: filias quoq; ur̄as faciet sibi unguentarias et focarias et panificas; agros quoq; ur̄os et uineas: et oliueta optima tollet et dabit seruis suis. Sed et segetes ur̄as et uinearū redditus addecimabit. ut det eunuchis et famulis suis: seruos etiam ur̄os et ancillas et iuuenes optimos et asinos auferet. et ponet in opere suo: greges quoq; ur̄os ad decimabit: uosq; eritis ei serui. et clamabitis in die illa a facie regis ur̄i quem elegistis uobis: et non exaudiet uos dñs in die illa: quia petistis uobis regem. Noluit aut̄ populus audire uocem samuhel: sed dixerunt: nequaquam; Rex qui erit sup nos: et erimus nos quoq; sicut om̄s gentes: iudicabit nos rex nr̄. et egredietur ante nos: et pugnabit bella nr̄a p̄ nobis. Et audiuit samuhel om̄a uerba populi: et locutus ē ea manibus dñi. Dixit aut̄ dñs ad samuhel: audi uocem eorū: et constitue sup eos regem. Et ait samuhel ad ur̄os isrl: uadat unusquisq; in ciuitate sua. Et erat uir debeni. immo nomine eis: filius abiel. filii seor. filii bechoroth.

xxx. xi. xxxvi. r. d. c. c.

3

viii.

1
fili asna. fili uiri gemini fortis robore. & erat ei filius uocabulo saul. electus & bonus.
et non erat uir defilius isrl. melior illo. ab uero & sursum. eminebat sup omne poplm.
Perierant aut. asine eis patris saul; & dixit eis. ad saul filium suum; tolle tecum unum
de pueris. & consurgens uade & quere asinas. Qui cum transissent p montem ephraim
& p terram salisa non inuenissent. transierunt etiam p terram salim non erant. sed
& p terram gemini innume reppererunt. Cum aut. uenissent in terram suph non
inuenissent. dixit saul. ad puerum suum qui erat cum eo; ueni & reuertam. ne forte
dimiserit pater meus. asinas. & sollicitus sit p nobis. Qui ait ei; ecce e uir di. incuitate
hac. uir nobilis. omne qd loquitur. absq. ambiguitate uenit. Hunc ergo camus illue.
si forte indicet nobis de uia nra. ppter qm uenimus. Dixitq. saul. ad puerum suum;
ecce ibimus. quid ferem. ad uirum. p. mis defectis insistat. uis. & sportulam non
habemus ut demus homini di. nec quicqm aliud. Rursum puer respondit saul. ait;
ecce inuenta e. in manu mea. quarta pars stateris. argenti. demus homini di. ut indicet
nobis uiam nram. Olim misit sic loquebatur. unusquisq. uadens. consilere dm. uenite
& camus. ad uidentem. Qui em. ppheta dicitur hodie. uocabatur olim uident. Et dixit
saul. ad puerum suum; optimus sermo tuus; ueni camus; uerunt incuitate. in qua erit
uir di. Cumq. ascenderent diuum ciuitatis. inueniunt puellas egredientes. ad auricula
aquam. & dixerunt eis; num hic e uident. que respondentes dixerunt illis; hic e. ecce
ante te. festina nunc. Hodie enim uenit incuitate. quia sacrificium e. hodie populi
in excelsis. Inredientes urbem. statim inuenietis eum. antequam. ascendat excelsum
ad uescendum. Neq. enim. commessurus e. populus. donec ille ueniat. quia ipse
benedicit hostie. & deinceps comedent qui uocati sunt. Nunc ergo. conscendite.
quia hodie repperietis eum; & ascenderunt incuitatem. Cumq. illi ambularet
in medio urbis. apparuit samuhel egrediens. obuiam eis. ut ascenderet in
excelsum. Dns. aut. reuelauerat. auriculam samuhel. ante unam diem. qua
ueniret saul dicens; hac ipsa. que nunc e. hora. eras mittam. ad te uirum. de tra
bem amn. & unguet eum. ducem sup. populum meum isrl. & saluabit. poplm
meum. de manu philistinorum. quia respexi. populum meum. isrl. Venit enim
clamor eorum. ad me. Cumq. aspexisset. samuhel. saulem. dñs. ait ei. ecce uir

quem dixeram tibi. iste dominabitur populo meo. Accessit autem saul ad samuelem
in medio porte. & ait; indica oro mihi ubi e domus uidentis? Et respondens samu-
hel sauli dixit; ego sum uidentis. Ascende ante me in excelsum ut comeda is mecu
hodie. & dimittam te mane. & omnia que sunt in corde tuo indicabo tibi; & de asinis
quas pdidisti nudus ter tuus. ne sollicitus sis. quia inuente sunt. Et cuius est optima
queque isrl. nonne tibi & domui patris tui. Respondens aut saul ait; nunqd non
filius gemini ego sum de minima tribu isrl. & cognatio mea nouissima inter omnes
familias de tribu beniamin. Quare ergo locutus es mihi sermonem istum. Assumens
itaq samuhel saulem & pueru eius. introduxit eos in bethleem. & dedit eis locum
in capite corv. qui fuerant mutati. Erant enim quasi xxx. uiri; dixitq samuhel coco;
da partem quam dedi tibi. & pcepi ut reponeres seorsum apud te. Leuaunt autem
eocum. & arumim. & posuit ante saul. Dixitq samuhel; ecce qd remansit pone ante te &
comede. quia de industria seruatum e tibi quando populum uocauit. Et comedit saul
in die illa cum samuhel. & descenderunt de excelso in oppidum. & locutus e cu saule
in solario; strauitq saul in solario. & dormiuit. Cumq mane surrexissent etia dilucesce-
ret. uocauit samuhel saul in solarium dicens; surge ut dimittam te. Et surrexit saul;
egressiq sunt ambo. ipse uidelicet & samuhel. Cumq descenderent in extrema
parte ciuitatis. samuhel dixit ad saul; die puero ut ante cedat nos & transeat.
tu aut subsiste paulisp. ut indicem tibi uerbum dni. **T**ulit aut samuhel lenticula
olei. & effudit sup caput eius. & deosculatus eum ait; ecce unxit te dnus sup hereditatem
suam in principem. & tu liberabis populum eius de manib. inimicorv eius qui incircutu
eius sunt; & hoc tibi signum quia unxit te dnus in principem; cum abieris. *Facit dicit magis & fouat*
ame hodie inuenies duos inpos iuxta sepulcrum rachel. in finib. beniamin meridie dicentq
tibi; inuente sunt. & inq ad quas ieris pquirendas. & intermissis pater tuus. asinis.
sollicitus e puobis. & dicit; quid faciam de filio meo. Cumq abieris inde & ultra
transieris. ueneris ad querecum thabor. inuenient te ibi tres uiri ascendentes. ad
dm in bethel. unus portans tres hedos. & alius tres tortas panis. & alius portans
lagenam uini. Cumq te salutauerint. dabunt tibi duos panes. & accipies de manu
corv. Post hec uenies in collem dni. ubi e statio philistimorv. Et cu ingressus

UIII

X

7

fueris in urbem: obuium habebis gregem prophetarum descendentium de excelso. et ante
eos psalterium et tympanum et tibiam et charam ipsosque prophetantes; et insiliet inter
sp̄s dñi. et prophetabis cum eis. et mutaberis in uirum alium. Quando ergo euenierint
signa hæc omnia tibi. fac quæcumque inuenierit manus tua quia dñs tecum est. et descendes
ante me in galgala. Ego quippe descendam ad te. ut offeras oblationem. et immoles
uictimas pacificas. Septem diebus expectabis donec ueniam ad te. et ostendam tibi quod
faciam. Itaque cum uertisset uirum suum ut abiret. a samuele. immutauit ei deus cor. aliud
inueniunt omnia signa hæc in die illa. Veneruntque ad predictum collem. et ecce eunus
prophetarum obuius ei. et insiluit super eum sp̄s dñi. et prophetauit in medio eorum. Uidentes autem
omnes qui nouerant eum heri et nudius tertius. quod esset cum prophetis et prophetarum. dixerunt
ad inuicem; quænam res accidit filio eius? Num et saul inter prophetas? Responditque alius
ad alterum dicens; et quis pater eius? Propterea uersum est in proverbium; num et saul inter
prophetas? Cessauit autem prophetare. et uenit ad excelsum; dixitque patruus saul ad eum et ad
puerum eius; quo abiit? Qui responderunt; querere a sinas; quas cum non repperissemus. uenim
ad samuelem. Et dixit ei patruus suus; indica mihi quod dixerit tibi samuel. Et ait saul
ad patruum suum; indicauit nobis quia inuenire essent a sinis. De sermone autem regni non
indicauit ei; quem locutus ei fuerat samuel. Et conuocauit samuel populum ad dñm in
maspha. et ait ad filios israhel; hæc dicit dñs deus israhel; ego eduxi israhel de egypto. et erui uos de
manu egyptiorum. et de manu omnium regum qui affligebant uos. uos autem hodie peccastis
dñm deum uestrum qui solus saluauit uos de uniuersis malis et tribulationibus uestris. et dixistis;
nequaquam. sed regem constituemus super nos. Hunc ergo staret coram dño per tribus. et per
familias. Et applicuit samuel omnes tribus israhel. et cecidit sors tribus beniamin. Et applicuit
tribum beniamin et cognationes eius; et cecidit cognatio metri. et uenit usque ad saul filium
eis. Querierunt ergo eum. et non euenit; et consuluerunt post hæc dñm. utrum ueniret
esset illuc. Responditque dñs; ecce absconditus est domi. Cucurrerunt itaque et uiderunt eum inde.
stetitque in medio populi. et altior fuit uniuerso populo ab umero et sursum. Et ait samuel
ad omnem populum; certe uidetis quem elegit dñs; quoniam non sit similis illi in omni populo.
Et clamauit cunctus populus et ait; uiuat rex. Locutus est autem samuel ad populum legem
regni. et scripsit in libro. et reposuit coram dño; et dimisit samuel omnem populum. singulos in domum
suum.

Sed et saul abiit in domum suam in gabaath. & abiit cum eo pars exercitus quorum
 tetigerat de corda; filii uero belial dixerunt; num saluare nos poterit iste. & despexerunt
 eum. & non attulerunt ei munera. **M**ile uero dissimulabat se audire. **E**t factum est quasi post mense ascendit
 naas ammonites. & pugnare coepit aduersus iabes galad. Dixeruntq; omnes uiri iabes
 ad naas; habeto nos si ederatos. & seruiemus tibi. Et respondit ad eos naas ammonites;
 in hoc ferum uobiscum si eclus. ut et uam omnium uiri oculos dextros. ponamq; uos
 opprobrium in uniuerso isrl. Et dixerunt ad eum seniores iabes; concede nobis septem dies.
 ut mittam nuntios in uniuersos terminos isrl. & si non fuerit qui defendat nos egrechem
 ad te. Venerunt ergo nuntii in gabaath saulis. & locuti sunt uerba audiente populo. &
 leuauit omnis populus uocem suam & fleuit. & ecce saul ueniebat mane sequens boues
 de agro. & ait; qd habet populus qd plorat. & narrauerunt ei uerba uirorum iabes. Itin
 siluit sps dñi in saul cum audisset uerba hec. & iratus est furor eius nimis. & assumens
 utrumq; bouem concidit in frustra. misitq; in omnes terminos isrl p manus nuntiorum dicens.
 quicumq; non euerit secutusq; fuerit saul & samuhel. sic fiet bobus eius. Inuasis ergo
 timor dñi populum. & egressi sunt quasi uir unus. & recensuit eos in bezec; fueruntq; filioz
 isrl trecenta milia. uirorum uero iuda triginta milia. Et dixerunt nuntii q uenerunt;
 sic dicetis uiris qui sunt in iabes galad; cras erit uobis salus. cum incaluerit sol. Venerunt
 ergo nuntii & annuntiauerunt uiris iabes; q letati sunt & dixerunt; mane exhibim ad uos.
 & facietis uobis omne qd placuerit uobis. Et factum est cum uenisset dies crastinus. constituit
 saul populum in tres partes. & ingressus est media castra in uigilia matutina. & percussit
 ammon usq; dum incalueret dies; reliqui uero dispersi sunt. ita ut non relinquerentur
 meis duo pariter. Et ait populus ad samuhel; quis est iste qui dixit saul non regnabit
 super nos. Date uros. & interficiem eos. Et ait saul; non occidetur quisqm in die hac. quia
 hoc die fecit dñs salutem in isrl. Dixit uero samuhel ad populum; uenite & eramus in galgala.
 & inuonem ibi regnum. Et precepit omnis populus in galgala. & fecerunt ibi regem saul
 coram dño in galgala. & immolauerunt ibi uictimas pacificas coram dño. & letatus est ibi
 saul. & cuncti uiri isrl nimis.

xi

XI

xi

Dixit uero samuhel ad uniuersum isrl; ecce iudium uocem
 uram iuxta omnia que locuti estis ad me. & constitui super uos regem. nec rex gradit ante uos.

Ego autem senex & incanui: porro filii mei uobiscum sunt. Itaque conuersatus coram uobis
ab adolescentia mea usque ad diem hanc. ecce presens sum loquimur de me coram domino
et coram christo eius. utrum bouem cuiusquam tulerim. an asinum. si quemquam calumniatus
sum. si oppressi aliquem. si de manu cuiusquam munus accepi. & contemna illud hodie.
restituam uobis. Et dixerunt; non es calumniatus nos. neque oppressisti. neque tulisti de manu
alicuius quippiam. Dixitque ad eos; testis dominus aduersum uos. & testis christus eius in die hac.
quia non inuenistis in manu mea quippiam. Et dixerunt; testis. & ait samuhel ad populum.
dominus qui fecit moysen & aaron. & eduxit patres nostros de terra egypti. Nunc ergo stete. ut
iudicio contendam aduersum uos coram domino. de omnibus misericordis domini. quas fecit uobiscum
& cum patribus uestris. quomodo ingressus est iacob in egyptum. & clamauerunt patres nostri
ad dominum. & misit dominus moysen & aaron. & eduxit patres uestris ex egypto. et collocauit eos
in loco hoc. Qui oblitus sunt dominum deum suum. & tradidit eos in manus hysar magistri militie
asur. & in manus philistinorum. & in manus regis moab. et pugnauerunt aduersum eos.
Postea autem clamauerunt ad dominum & dixerunt; peccatum quia derelinquimus dominum. seruum
baalam & ashtaroth. Nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum. & seruiemus tibi.
Et misit dominus hierobal & bedan & barac & iephth & samuhel. & eruit uos de manu
inimicorum uestrorum percutantem. & habitastis confidenter. Videntes autem quod naas rex filiorum
ammon uenisset aduersum uos dixistis mihi. nequaquam. sed rex imperabit nobis. cum dominus
dis uisus regnaret in uobis. Nunc ergo presens est rex uestrum. quem elegistis & petistis. Ecce dedit
uobis dominus regem; si timueritis dominum et serueritis ei et audieritis uocem eius. & non exspe-
raueritis os domini. eritis & uos & rex qui imperat uobis sequentes dominum deum uestrum; si autem non
exaudieritis uocem domini. sed exasperaueritis sermonem eius. erit manus domini super uos & super
patres uestris. Sed & nunc stete & uideate remissam grandem. quam facturus est dominus in conspectu
uestro. Nunquid non messis tritice est hodie. inuocabo dominum et dabit uoces et pluuia. & scietis
et indebitis quia grande malum feceritis uobis in conspectu domini percutentes super uos regem.
Et clamauit samuhel ad dominum. & dedit dominus uoces et pluuia in die illa. et timuit omnis
populus in nomine domini et samuhel. Dixitque uniuersus populus ad samuhel; ora pro
seruis tuis ad dominum deum tuum. ut non moriamur. Addidimus enim uniuersis peccatis

pslo dt.

ix

nr̄is malum ^{hoc} ut peteremus nobis regem. Dixit autem samuhel ad populum; nolite
 timere; uos fecistis uniuersum malum hoc. ueruntam̄ nolite recedere a tergo dñi. et ser-
 uate dñō in om̄i corde ur̄o. & nolite declinare post uana que non p̄derunt uobis.
 neq; eruent uos quia uana sunt. & non derelinquet dñs populum suum. pp̄t nomen
 suum magnum. quia iurauit dñs facere uos sibi populum. Absit. autē. ame hoc peccatū
 in dñō. ut cessem orare p̄ uobis. & docebo uos uiam bonam & rectam. Igitur timete
 dñm. & seruate ei in ueritate. & extoto corde ur̄o. Uidistis enī magnifica que muob̄
 gesserit; qđ si p̄seueraueritis in malicia. & uos & rex ur̄ pariter peribitis. Ilius
 unias. immo erat saul cum regnare cepisset. duob; autē annis regnauit sup̄ isrl̄.
 Et elegit sibi saul. tria milia de isrl̄. & erant cum saul duo mil̄ immachmas in monte
 bethel. mille. autē cum ionatha in gabaa beniamin; porro ceterū populū remisit
 unumquenq; in tabernaculo sua. **E**t percussit ionathas stationem philistinorum
 que erat in gabaa. Quod cum audisset saul. cecinit bucina in om̄i terra
 dicens. audiant ebrei. & uniuersus isrl̄. audiuit huiuscemodi samam; percussit saul
 stationem philistinorū. & erexit se isrl̄. aduersum philistinū. Clamant q̄ populus
 post saul in galgala. & philisteri congregati sunt ad p̄cliandum contra isrl̄. triginta
 milia currum. & sex milia equitum. et reliquum uulgus sicut harena que ē in litore
 maris plurima. et ascendentes castra metati sunt in machmas ad orientem bethauen.
 Qđ cum uidissent uiri isrl̄ se in ar̄to sitos. afflatus ē enim populus. absconderunt se
 in speluncis & in abdētis. in petris quoq; et in antris. et in cisternis; ebrei. autē transier̄
 iordanem terram gad. et galgala. Cumq; adhuc eēt saul in galgala. uniuersus popl̄
 p̄territus ē qui sequebatur eum. & expectauit septem dieb; iuxta placitū samuhelis.
 & non uenit samuhel in galgala. dilapsusq; ē populus ab eo. At ergo saul; afferte
 mihi holocaustū & pacificā. & optulit holocaustū. Cumq; compleisset offerens holo-
 caustum. ecce samuhel ueniebat. Et egressus ē saul obuiam ei. ut saluaret eum.
 Locutusq; ē ad eum samuhel. quid fecisti. Respondit saul; quia uidi qđ dilaberet̄
 populus. ame. & non uenit isrl̄ iuxta placitos dies. porro philisteri congregati
 fuerunt in machmas. dixi; nunc descendunt philisteri ad me in galgala. & faciem

XII.

ingultra

XVI.

III.

dñi non placuit. necessitate compulsus. optuli holocaustum. Dixitq; samuhel ad saul;
 stulte egisti. nec custodisti mandata dñi dī tui que p̄cepit tibi. Qd si non fecisses. iā nunc
 p̄parasset dñs regnum tuum sup isrl̄ in sempiternum; sed nequaquam regnum tuum ultra con-
 surget. Quesiuit sibi dñs uirum iuxta cor suum. & p̄cepit ei dñs ut esset dux sup populū
 suum. eo qd non seruaueris que p̄cepit dñs. Surrexit autē samuhel. & ascendit de galgalis
 ī gabaa benyam. & reliqui ppli ascenderūt p̄ saul obuiā pplō. q̄ expugnabāt illos uenientes ex galgala ī gabaath.
 ī colle benyam. Et recensuit saul pplm̄ q̄ inuenta fuerāt cū eo. q̄i sexcentos uiros. Et saul & ionathan filii ei' ppliq;
 q̄ inuenta fuerāt cū eis erāt ī gabaa benyam. Porro philistini cōsecrānt imagines. & egressi sunt ad p̄clandū
 de castris philistinorū tres cunei. Unus cuneus p̄gibāt contra uiam ephraim ad terram
 saul. porro alius ingrediebatur pulim bechoron; tertius autē uertebat se ad iter t̄mini
 imminentis uallis seboim contra desertum. Porro faber ferrarius. non inueniebāt in omni
 terra isrl̄. Cauent enim philisti. ne forte facerent ebrei sibi gladium aut lanceam. Descen-
 debat q̄ om̄s isrl̄ ad philistum. ut exacerō. unusquisq; uomerē suum et lignum
 & securē & sarculum. Retu s̄ itaq; erant acies uomerū & lignum et tridentium
 & securum. usq; ad stimulum corrigendum. Cumq; uenisset dies p̄ elu. non ē inuentus
 ensis & lancea in manu totius popli quereat cum saul & cum ionatha. excepto
 saul et ionatha filio eius. Ingressi ē autē statio philistinorū. ut transcenderēt in mehmas.
 Et accidit quidam die ut diceret ionathan filius saul ad adolēscētē armigerum
 suum; uen. & transeamus ad stationem philistinorū que ē trans locum illū. Patri autē
 suo. hoc ipsum non indicauit. Porro saul morabatur in extrema parte gabaa sub mlo
 granato que erat in agro gabaa. & erat populus cum eo quasi sexcentorū uirorum.
 & achimas filius achitob fratris hiehabod filii sinees. qui ortus fuerat ex heli sacerdote
 dñi in s̄lo portabat ephod. Sed & populus ignorabat. quo isset ionathan. Erant autē
 inter ascensus p̄ quos nitebatur ionathas transire ad stationem philistinorū eminentes
 petre ex utraq; parte. & quasi in modum dentium scopuli hinc inde p̄rupti; nom̄ uni
 bofes. & nom̄ alteri sene; unus scopulus p̄minens ad aquilonem ex aduerso mehmas.
 & alter ad meridiem contra gabaa. Dixit autē ionathan ad adolēscētē armigerum
 suum; uen transeam' ad stationē mercumatorū horū. si forte faciāt dñs p̄ nobis.

I XIII.

II

III

quia non e dno difficile saluare vt in multitudine vt in paucis Dixitq; ei armiger suus,
 fac omi que placent animo tuo Perge quo cupis & ero tecum ubicunq; uolueris Et ait
 ionathan; ecce nos transibimus ad uos istos Cumq; apparuerim; eis si taliter locuti fuerint
 ad nos manete donec ueniamus ad uos stemus in loco nro nec ascendamus ad eos Si autem
 dixerint ascendite ad nos ascendamus quia tradidit eos dñs in manib; nr̄is hoc erit nobis
 signum Apparuit igitur uterq; stationi philistinorū Dixeruntq; philistei; et ebrei
 egrediuntur decuerunt in quib; absconditi fuerant Et locuti sunt uiri de statione ad ionathan
 et ad armigerum eius dixeruntq; Ascendite ad nos & ostendim; uobis rem Et ait ionathas
 ad armigerum suū; ascendamus sequere me tradidit enim eos dñs in manus isrl̄ Ascendit
 aut; ionathas reptis manib; et pedibus et armiger eius post eum Et cum uidissent faciem
 ionathe itaq; alii eiecbant ante ionathan Alios armiger eius interficiebat sequens eum
 Et facta e plaga prima qm̄ percussit ionathas & armiger eius quasi uiginti uirorum in
 media parte ageri qm̄ par bouum indie urare consueuit Et factum e miraculū in castris
 pagros Sed & omnis populus stationis eorū qui uerunt ad pdandum obstipuit et turbata
 sunt castra & accidit quasi miraculum ad dō Et respexerunt speculatores saul qui erant
 in gabaia beniamin et ecce multitudo pstrata & huc illucq; diffugiens Et ait saul populo
 qui erant cum eo; requirite & uideate quis abierit ex nob; Cumq; requisissent reatum e non
 adesse ionathan & armigerum eius Et ait saul ad achiam; applica uram dñi; Inat enim
 ibi arca dñi indie illa cum filis isrl̄ Cumq; loqueret; saul ad sacerdotem; tumultus
 magnus exortus e in castris philistinorū; cresecbatq; paulatim; et clarius resonabat
 Et ait saul ad sacerdotem; contrahe manum tuā Conelamauit ergo saul & omnis populus
 qui erant cum eo; & uenerunt usq; ad locum certaminis & ecce uersus fuerat gladius
 unus cuiusq; ad proximum suum & cecidit magna nimis Sed & ebrei qui fuerant cum
 philistinū; heji et nichus tertius ascenderuntq; cum eis in castris reuersi sunt ut eent
 cum isrl̄ qui erant cum saul & ionathan Omis quoq; israhelice qui se absconderant in monte
 ephraim; audientes qd fugissent philistei; sociauerunt se cum suis in prelio & erant
 cum saul quasi decem milia uirorū; & saluauit dñs indie illa isrl̄; magna aut; puenit
 usq; bethauen; & uir isrl̄ sociatus e sibi indie illa; Adiuuauit aut; saul populū indie illa;

IIII

LI

LII

LIII

T

dicent; maledictus uir qui comederit panem usq; ad uesperam donec ulescat de inimicis meis;
 & non manducauit uniuersus populus panem. Omneq; terre uulgus uenit insilium. in quo
 erat mel sup faciem agru. Ingressus e itaq; populus silium. & apparuit fluens mel.
 nullusq; applicuit manum ad os suum. Timebat eni populus iuramentu. Porro ionathas
 non audierat cum adiuuaret pater ei populum. extenditq; summitatem iugule quam
 habebat in manu. et intinxit insilium mellis. & conuertit manum sua ad os suum. illuminati
 sunt oculi eius. Respondensq; unus de populo. ait; iure iurando constrinxit pater tuus pplm
 dicens; maledictus q; comederit panem hodie. Defecerat aut populus. Dixitq; ionathas;
 turbauit pater meus terram. Vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi mei. eo qd gustauerim
 paululum de melle isto. qnto magis si comedisset populus de pda inimicoru suorū quam
 repperit. nonne maior fuisset plaga in philistis. Peussertunt q; in die illa philisteos.
 amachinis usq; in abialon. Destitutus e aut populus nimis. & uersus ad pdam tulit oues
 et boues & utulos & mactauerunt in terra. comeditq; populus. cum sanguine. Huntauer
 aut saul. dicentes qd populus peccasset dno. comedens cum sanguine. Qui ait; pu. uicari
 estis. Voluit ad me lamunc saxum grande. Et dixit saul; dispgimini in uulgus & dicite
 eis. ut adducat ad me unusquisq; bouem suum et aridem. & occidite sup istud iuesamm.
 et non peccabitis dno comedentes cu sanguine. Adduxit itaq; omis populus unusquisq;
 bouem in manu sua usq; ad noctem. & occidit ibi. Aedificauit aut saul. altare dno; tuncq;
 pmum coepit edificare altare dno. Et dixit saul; irru. im sup philisteos nocte. & u. stemus
 eos usq; dum illucescit mane. nec relinquamus de eis unum. Dixitq; populus; omne qd
 bonum uidetur in oculis tuis fac. Et ait sacerdos; acclamamus huc ad dnm; & consulit
 saul dnm dicens; num psequar philistum. si tradit eos immanis ist. & non respondit ei
 in die illa. Dixitq; saul; applicate huc uniuersos angulos populi. & scitote et uideate quem
 acciderit peccatum hoc hodie. Quiuit dñs saluator ist. quia si p ionatham filium meo factu e.
 absq; retractione morietur. Ad qd nullus contradixit ei de omni populo. Et ait ad unum
 uersum ist; separaui uos in partem unam. & ego cum ionatha filio meo ero in parte
 una. Responditq; populus ad saul; qd bonum uidetur in oculis tuis fac. Et dixit saul
 ad dnm; dne ds ist. da iudicium. qd e qd non responderis seruo tuo. hodie. Summe

aut ionatha filio meo hec iniquitas e. da ostensionem. aut sita e in populo tuo hec iniquitas.
da scitatem. Et deprehensus e ionathas & saul. populus aut exiit. Et ait saul; mitte
sortem inter me. et inter ionathan filium meum; & captus e ionathas. Dixit aut saul ad iona
tham; indica mihi quid feceris. & indicauit ei ionathas et ait; gustans gustauit in summitate
uirge que erat in manu mea paululum mellis. et ecce ego morior. et ait saul; hec facit
mihi ds. & hec addit. quia morte morieris ionathan. Dixitq; populus ad saul; ergone
ionathas morietur. qui fecit salutem hanc magnam israel. hoc nefas e; uiuit dñs. si ceci
derit capillus decapite eius in terram. quia cum do operatus e hodie. Liberauit q; popl's
ionathan ut non moreretur; recessitq; saul. nec persecutus e philistcos. Porro philistei abier

XIII.

A et saul confirmato regno sup isrl. pugnabat per circuitum aduersum omnes
inimicos eius. contra moab & filios ammon & edom. et reges saba et philistcos. & quocumque
se uertent superabat. Congregatoq; exercitu percussit amalech. & teruit isrl de manu uastato
eius. Fuerunt aut filii saul ionathas et iesui & melchisua; nomina duarū filiarū ei. nom
primogenitē merab. nomen inmortis nichol. & nomen uxoris saul achin. eni filia achin. as.
& nomen pncipis militie eius abner filius ner patruelis saul. Porro eis fuerat pater saul.
& ner pater abner filius abiel. Erat aut bellum potens aduersum philistcos omnib; diebus
saul. Nam quemcumq; uiderat saul uirū fortem et aptum ad proclium. sociabat eum sibi.

Et dixit samabel ad saul; me misit dñs ut unguerem te in regem sup populum eius isrl. Hunc
ergo audi uocem dñi. Hec dicit dñs exercituum; recensui quecumq; fecit amalech isrl. qm
restitit ei in uia. cum ascenderet de egypto. Nunc igitur uade et percute amalech. & demolire
uniuersa eius; non parcas ei. sed interfice auro usq; ad mulierem. et paruulū atq; lactante.
bouem & ouem. camelum et asinum. Precepit itaq; saul populo. et recensuit eos quasi
agnos. ducenta milia peditum. & decem milia uirorū iuda. Cumq; uenisset saul usque
ad euitatem amalech. tendit insidias in torrente. Dixitq; saul cneus; abite. recedite
atq; discedite ab amalech. ne forte inuoluam te cum eo. Tu eni fecisti misericordiam cū omnib;
filis isrl. cum ascenderent de egypto. Et recessit cneus de medio amalech. Percussitq; saul
amalech ab euila donec ueniret asur que e in regione egypti. et apprehendit agag regem
amalech unum. omne aut uulgus interfecit more gladii. Et pepit saul & populus

& n̄ concupiscas ex ipsi
reb; aliquid.

agag & optimis gregibus ouium et armentorum & uestibus et arctibus & uniuersis que
pulchra erant. nec uoluerunt dispendere ea, quicquid uero uile fuit & reprobum hoc
demoliti sunt. Factum est autem uerbum domini ad samuelem dicens, poenitet me quod
constituerim saul regem, quia dereliquit me. et uerba mea opere non impleuit.
Contristatusque est samuhel, et clamauit ad dominum tota nocte. Cumque denotem surrexisset
samuhel ut iret ad saul mane, nuntiatum est samuheli eo quod uenisset saul in armelum.
et erexit ibi formicem triumphalem, et reuersus transisset descendissetque in gal galila.
Venit ergo samuel ad saul in galgala, & saul offerebat holocaustum domino de munitis pedarum
que attulerat ex amalech. Et dum uenisset samuhel ad saul, dixit ei saul, benedictus
tu domine, impleui uerbum domini. Dixitque samuhel, & que est hec uox gregum que resonat
in auribus meis, et armentorum quam ego audio, & ut saul, de amalech adduxerunt ea.
cepit enim populus melioribus ouibus & armentis, ut immolarentur domino deo tuo, reliqua
uero occidimus. At autem samuhel ad saul, sine me iudicabo tibi que locutus sit
dominus ad me nocte. Dixitque ei, loquere. Et ait samuhel, nonne cum paruulus esses in
oculis tuis, caput in tribubus israel factus es, unxitque te dominus in regem super israel, & misit te
dominus in uia, & ait, uade et interfice peccatores amalech, & pugna ibis contra eos usque
ad intermicionem eorum, quare ergo non audisti uocem domini, sed uerfus ad pedum eius
et fecisti malum in oculis domini, & ait saul ad samuelem, immo audiui uocem domini,
et ambulauit in uia quam misit me dominus, & adduxi agag regem amalech, et amalech
interfeci. Tulit autem populus depreda oues et boues primitias eorum que cetera sunt, ut
immolet domino deo suo in galgalis. Et ait samuhel, nunquid uult dominus holocausta aut uehmas
et non potius ut obediatur uoci domini. Melior est enim obedientia quam uictime, &
auscultare magis quam offerre adipem arctum. Quam quasi peccatum hirci, melius est
repugnare, et quasi scelus idolatrie, nolite ad quiescere. Pro eo ergo quod abiicit te
sermonem domini, abiicit te ne sis rex. Dixitque saul ad samuelem, peccavi, quia peruersus
sum sermone domini & uerba tua, timens populum et obediens uoci eorum. Sed nunc
porta quesio peccatum meum, & reuertere mecum ut adorem dominum. Et ait samuhel ad
saulem, non reuertar tecum, quia peccasti sermone domini, & abiicit te dominus, ne sis rex super israel.

66. Aes apud dicitur
magnum in fuit qui
despectu ubi. & uocem
magnum in fuit qui
uult.

Et conuersus est samuhel ut abiret. ille autem apprehendit summitatem pallii eius. que & scissa est. Et ait ad eum samuhel; scidit dominus regnum israhel a te hodie. et tradidit illud proximo tuo meliori te. Porro triumphator israhel non pareet. & poenitudine non flectetur. Neque enim homo est. ut agat poenitentiam. At ille ait; peccaui. sed nunc honora me coram senioribus populi mei & coram israhel. & reuerte mecum ut adorem dominum deum tuum. Reuersus ergo samuhel secutus est saulem. & adorauit saul dominum. Dixitque samuhel; ad ducite ad me agag regem amalech. Et oblatuſ est ei agag pinguisſimus tremens. Et dixit agag; sicut separat amara mors. Et ait samuhel; sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et infrusta concidit eum samuhel. coram domino in galgalis.

Mbut autem samuhel in ramatha. saul uero ascendit in domum suam in gabath; et non uidit samuhel ultra saul usque ad diem mortis sue; ueruntamen lugerebat samuhel saul. quoniam dominum poenitebat quod constituisset regem saul super israhel. Dixitque dominus ad samuhel; usquequo tu luges saul. cum ego peccerim eum. ne regnet super israhel. Imple cornu tuum oleo. et ueni ut mittam te ad isai bechleemitem. Puichi enim in filiis eius mihi regem. Et ait samuhel; quomodo uadam. Audiet enim saul. & interficiet me. Et ait dominus; utulum de armento tolles in manu tua. & dicetis ad immolandum domino ueni. Et uocabis isai ad iunctimam. & ego ostendam tibi quid facias. & ungues quemcumque monstrauero tibi. Fecit ergo samuhel sicut locutus est ei dominus. uenitque in bechleem. & admirati sunt seniores ciuitatis occurrentes ei. dixeruntque; pacificusne ingressus tuus. & ait pacificus. Ad immolandum domino ueni; scilicet in unum. & uenite mecum ut immolem. Scificauit ergo isai et filios eius. & uocauit eos ad sacrificium. Cumque ingressi essent. uidit eliab & ait; nam coram domino est christus eius. Et dixit dominus ad samuhel; ne respicias uultum eius. neque altitudinem stature eius. quoniam abiecti eum. nec iuxta intuitum hominis iudico. Homo enim uidet ea que parent. dominus autem intuetur cor. Et uocauit isai ammadib. et adduxit eum coram samuhel. Qui dixit; nec hunc elegit dominus. Adduxit autem isai samma. de quo ait; etiam hunc non elegit dominus. Adduxit itaque isai septem filios suos coram samuhel; & ait samuhel ad isai; non elegit dominus ex istis. Dixitque samuhel ad isai; nunquid iam completi sunt filii. qui respondit; adhuc reliquus est paruulus. & pascit oues. Et ait samuhel ad isai; mitte

XU

XVI

IVX

et adducit eum. Nec enim discumbem. priusquam ille huc ueniat. Misit ergo & adduxit eum.
Frat aut rufus & pulcher aspectu decoraque facie. Et ut dñs; surgit & unxit eum. ipse est enim.
Tulit igitur samuhel cornu olei et unxit eum in medio fratrum eius. & directus est sps dñi
in dauid adie illa et in reliquum. Surgensq; samuhel abiit in ramatha. Sps aut dñi recessit
a saul. & exagrabat eum sps neqm ad nō. Dixeruntq; serui saul ad eum; ecce sps dñi malus
exagrat te. iubeat dñs nō rex. et serui tui qui coram te sunt querent hominē scientē psallere
cithara. utqñdo arripuerit te sps dñi malus. psallat manu sua. et leuius seras. Et ut saul
ad seruos suos; pūdetē mihi aliquem bene psallentem. & adducite eum ad me. Et respondens
unus depueris ait; ecce uidi filium isai bethlemite scientem psallere. & fortissimū robore.
et uirum bellicosum. et prudentem in uerbis. rursus pulchrum. & dñs est eum eo. Misit q; saul
nuntios ad isai dicens; mitte ad me dauid filium tuum qui est in pascuis. Tulit itaq; isai asinū
plenum panib; et lagenam uini. & hœdum decapris unum. & misit pmanū dauid fili sui
sauli. Et uenit dauid ad saul. & stetit coram eo; at ille dilexit eum nimis. et factus est eius
armiger. Misitq; saul ad isai dicens; stet dñi in conspectu meo. inueni enim qm̄ in oculis meis.
Igitur quādo cumq; sps dñi malus arripiebat saul. tollebat dauid citharam & pcutiebat
manu sua. et refocilabatur saul. & leuius habebat. Recedebat enī ab eo sps malus.

XVI.

Congregantes uero philistiæ agmina sua in proelium conuenērunt in socho iude. et castra
metati sunt inter socho & azeca in finibus domini. Porro saul et uiri isrl congregati uenerunt
in uallem terebinthi. et direxerunt aciem ad pugrandū contra philistim. Et philistim
stabant sup montē ex parte hac. et isrl stabat sup montem ex altera parte. uallisq; erat
int̄ eos. Et egressus est uir spurius de castris philistinorū nomine goliath de geth.
altitudinis sex cubitorū et palmo. et cassis creta sup caput ei. et lorica humata indue
batur. Porro pondus lorice eius quinq; milia siclorū erant. & ocreis cretis habebat in
crurib; & clypeus cretus tegebat umeros eius. Hastile aut haste eius erat quasi licuatorū
trecentium. ipsum aut ferrum haste eius sexcentos siclos habebat. ferri. et armiger eius
antececebat eum. Stansq; clamabat aduersus phalangis isrl. & dicebat eis; quare
uenistis parati ad proelium. Nunqd ego non sum philistius. et uos serui saul. eligite
ex uob; uirum. et descendat ad singulare certamen. Siqui rit pugnare mecum.

Avō ecce ueni dē q; sps dñi
malus dñi in dñi dñi p
nam pōtēnt uel p malis
aut p dñi dñi dñi dñi
in uel p dñi dñi dñi
dñi dñi. qui uel uel p malis
uolē. Sola ergo uel illa
da est. qui cum uel p
miserit. et ad dñi uel
et. in uel illa uel dñi
seruio.

157

A manu armigeri dñi
sunt uiri

14
et percussit me. erimus uobis serui. si autem ego preualuero et percussero eum. uos serui eritis
et seruetis nobis. Et uocabat philisteus. ego exprobraui agminibus israel hodie. date mihi
uirum. et incit mecum singulare certamen. Audiens autem saul et omnes uiri israhelitarum
sermones philistei huiusmodi. stupebant et metuebant nimis. Dauid autem erat filius
uiri esathaie de quo supradictum est. de bethleem iuda. cui nomen erat isai. qui habebat octo
filios. et erat uir indies. saul senex et agendus inter uiros. Abierunt autem tres filii eius
maiores post saul in proelium. et nomina trium filiorum eius que preceperant ad bellum. heliab
primogenitus. et secus aminadab. tertiusque semma. dauid autem erat minimus. Tribus ergo
maioribus secutus saulem. abiit dauid et reuersus est ad saul ut pasceret gregem patris sui in
bethleem. Procedebat uero philisteus mane et uespere. et stabat quadraginta diebus. Dixit
autem isai ad dauid filium suum. accipe fratribus tuis ephypolente et decem panes istos. et
curre in istra ad fratres tuos. et decem formellas casei has deferes ad tribum. et fratres
tuos uisitabis si recte agant. et cum quibus ordinati sunt disces. Saul autem et omnes
filii israel. in ualle terebantini pugnantibus aduersum philistinum. Surrexit itaque dauid
mane et commisit gregem custodi. et onustus abiit sicut preceperat ei isai. et uenit ad
locum magala. et ad exercitum qui egressus ad pugnam uociferatus erat in certamine.
Dirigerat enim aciem israel. sed et philistinum ex aduerso fuerant preparati. Derelinquens ergo
dauid uasa que attulerat sub manu custodis. ad sarem. cucurrit ad locum certaminis.
et interrogabat. si omnia recte agerentur erga fratres suos. Cumque adhuc ille loqueretur
eis. apparuit autem ille spiritus ascendens. goliath nomine philisteus de castris
philistinorum. et loquente eo hec eadem uerba. audiuit dauid. Omnes autem israhelitarum
cum uidissent uirum. fugerunt a facie eius. timentes eum ualde. Et dixit unusquisque
de israel. num uidisti uirum hunc qui ascendit. Ad exprobandum enim israel. ascendit. Vir
ergo qui percussit eum dicabit rex diuitis magnis. et filiam suam dabit ei. et domum
patris eius faciet absque tributo in israhel. Et ait dauid ad uiros qui secum stabant dicens.
quid dabit uirum qui percussit philisteum hunc. et tulerit opprobrium de israel.
Quis est enim hic philisteus in circuncisus. qui exprobrauit acies dei uiuentis. Respondebat
autem ei populus eundem sermonem dicens. hec dabit uirum qui percussit eum.

¶ Cum audisset heliab frater eius maior loquentē eō cum aliis inuis e contra dauid
et ait; quare uenisti. Et quare dereliquisti pauculas oues illas in deserto. Ego noui
supbiam tuam & nequitiam cordis tui. quia ut uideres proelium descendisti. Et dixit
dauid; quid feci. Nunquid non uerbum ē. & declinauit paululum ab eo ad alium. dixitq;
eundem sermonem; & respondit ei populus uerbum sicut prius. Audita sunt autē uerba
que locutus ē dauid. & annuntiata in conspectu saul. Ad quem cum fuisset. adductus
locutus ē ei; non conecidat cor cuiusquam in eo. Ego seruus tuus uadam. et pugnabo
aduersum philisteum. Et ait saul ad dauid; non uales resistere philisteo isti. nec
pugnare aduersum eum quia puer es. hic autē uir bellator ab adolescentia sua. Dixitq;
dauid ad saulem; pascēbat seruus tuus patris sui gregem. & ueniebat leo uel ursus
tollebantq; arietem de medio gregis. & sequebar eos. percutebam et uidebamq; de ore
coru. Et illi consurgebant aduersum me. et apprehendebam mentum eorū. et suffocabam
interficiebamq; eos. Nam et leonem et ursum interfeci ego seruus tuus. Erat igitur
et philisteus hic incircuncisus quasi unus ex eis. qui ausus ē maledicere exercitū dī uiuentis. *Hō uada*
& auferā opprobriū p̄b̄. Et ait dō; dñs qui eruit me. de manu leonis et de manu ur̄si. ipse liberabit
me de manu philistei huius. Dixit autē saul ad dauid; uade. & dñs tecum sit. Et in
dixit saul dauid uestimētis suis. imposuitq; galeam cretam sup̄ caput ei. & uestiuit
eum lorica. Accinctus q̄ dauid gladio eius sup̄ uestem suā. cōcepit temptare si
armatus posset incedere. Non enī habebat consuetudinem. Dixitq; dauid ad saulem;
non possum sic incedere. quia nec usum habeo. Et deposuit ea. et tulit baculum suum
quē semp̄ habebat in manib; et elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente.
& misit eos in petram pastoralem quā habebat secum. & fundam manu tulit. et accessit
aduersum philisteum. Ibat autem philisteus incedens. & appropinquans aduersū
dauid. & armiger eius ante eum. Cumq; inspexisset philisteus & uelisset dauid.
despexit eum. Erat enī adolescens rufus. & pulcher aspectu. Et dixit philisteus ad
dauid; nunquid ego canis sum. quia tu uenis ad me cum baculo. & maledixit
philisteus dauid in dñs suis; dixitq; ad dauid; ueni ad me & dabo carnes tuas
uolatilib; celi & bestis terre. Dixit autē dauid ad philisteum; tu uenis ad me

cum gladio & hasta & clypeo. ego aut uenio ad te in nomine dñi exercituum dñi agminū
 isrl. quib; exprobraſti hodie. & dabit te dñs in manu mea. & percutiam te. & auferam
 caput tuum. etc. et dabo cadauera caſtrorum philistinū hodie uolatilib; celi & bestis tēp.
 ut ſciat omñs terra quia ē dñs dñs isrl. et nouerit uniuersa ecclia hęc. quia nō in gladio
 nec in hasta ſaluat dñs; ipſius ē enim bellum. & tradet uos in manus nraſ. Cum ę ſurrexiſ
 ſet philisteus & ueniret et appropinquaret contra dauid. Feſtinauit dauid & uocauit
 ad pugnam ex aduerſo philistei. & miſit manu ſuam imperam. tulitq; unum lapidem.
 et funda iecit et percussit philisteum in fronte. et fixus ē lapis in fronte ei. & cecidit
 in faciem ſuam ſup terram. Irregulauitq; dauid aduerſum philisteum in funda & lapide.
 percussitq; philisteum interfecit. Cumq; gladium non haberet in manu dauid. cucurrit
 et ſtetit ſup philisteum. & tulit gladium eius & eduxit deuagana ſua. & interfecit
 eum. ꝑcidiſq; caput eius. Videntes aut philistinū qđ mortuus ēēt fortiffim; corꝝ.
 fugerunt. Et conſurgentes uiri isrl. et uicta uociferati ſunt. & ꝑſecuti ſunt philisteos
 uſq; dum uenirent in bellum. & uſq; ad portat accaron. cecideruntq; uulnerati de phil
 listinū in uia ſarim. & uſq; ad geeth uſq; accaron. & reuertentes filii isrl. poſtq; ꝑſecuti
 fuerant philisteos. miſerunt caſtra corꝝ. Aſſumens aut dauid caput philistei.
 attulit illud in iheruſalem. arma uero ei poſuit in tabernaculo ſuo. **E**o aut tempore
 quo uiderat ſaul qđ egredientem contra philisteum. aut ad abner ꝑncipem militie.
 de qua ſtirpe deſcendit hic adoleſcens abner. Dixitq; abner; uiuit in matua rex ſi
 noui. Et ait rex; interrogā tu cuius filius ſit iſte puer. Cumq; reſpoſuſs ēēt dauid percusſo
 philisteo. tulit eum abner & introdux̄ coram ſaul caput philistei habentē in manu.
 Et ait ad eum ſaul; de qua ꝑꝑrie eſ adoleſcens. Dixitq; dauid; filius ſerui tui iſi bech
 leemite ego ſum. Et factum ē cum compleſſet loqui ad ſaul. anima ionathan colligata ē
 anime dauid. & thilax̄it eum ionathas quaſi animā ſuam. Tulitq; eum ſaul in die illa.
 et non conceſſit ei. ut reuertetetur in domū patris ſui. **J**uſerunt autem ionathas
 et dauid fr̄edus. Diligebat enim eum. quaſi animā ſuam. Nam exſpoli. uuit ſe ionathas
 tunica qua erat uestitus & dedit eam dauid. & reliqua uestimenta ſua uſq; ad gladiū
 & arcum ſuum. uſq; ad balteum. Egrediebatur quoq; dauid ad omā quae ueniret

...quod dicitur
 ...dauid
 ...caput
 ...inter
 ...fuerunt
 ...dauid
 ...caput
 ...inter
 ...fuerunt
 ...dauid
 ...caput
 ...inter
 ...fuerunt

XVII.

& referret caput ei in iherosolimam.

mississet eum saul. et prudenter se agebat. Posuitque cum saul super viros belli. et acceptus erat oculis uniuersi populi. maximeque in conspectu famulorum saul. Porro cum reuertetur percussio philisteo dauid. egressae sunt mulieres de uniuersis urbibus israhel. cantantes chorosque ducentes in occursum saul regis in tympanis letitiae & in liris. et percinebant mulieres ludentes atque dicebant. percussit saul mille. et dauid decem milia. Iratus est autem saul nimis. et displicuit oculis eius iste sermo. dicitque. dederunt dauid decem milia. & mihi dederunt mille. Quid tibi super est. nisi solum regnum. Non rectis ergo oculis saul aspiciat dauid a die illa. & demceps. Post diem autem alteram inuasit spiritus domini malus saul. et prophetauit in medio domus sue. dauid autem percellat manu sua. sicut per singulos dies. Tenebatque saul lanceam et misit eam. putans quod configere possit dauid cum pariete. Et declinauit dauid a facie eius secundo. et timuit saul dauid. eo quod esset dominus cum eo. et se recessisset. Amouit ergo eum saul a se. et fecit eum tribunum super mille viros. et egrediebatur et intrabat in conspectu populi. In omnibus quoque visis suis dauid prudenter agebat. et dominus erat cum eo. Vidit itaque saul quod prudens esset nimis. et coepit cauere eum. Omnis autem israhel & iuda diligebat dauid. ipse enim ingrediebatur & egrediebatur ante eos. Dixit autem saul ad dauid. ecce filia mea maior merob. ipsam dabo tibi uxorem. tantummodo esto uir fortis. & proeliare bella domini. Saul autem reputabat dicens. non sit manus mea in eo. sed sit super eum manus philistinorum. At autem dauid ad saulem. quis ego sum. aut que est uita mea. aut cognatio patris mei in israhel. ut sim gener regis. factum est autem tempus cum deberet dari merob filia saul dauid. data est hadrihel molathite. uxor. Dilexit autem nichol filiam saul alteram dauid. & nuntiatum est saul & placuit ei. Dixitque saul. dabo eam illi. ut fiat ei in scandalum. & sit super eum manus philistinorum. Dixit ergo saul ad dauid. induab. rebus gener meus eris hodie. Et mandauit saul seruis suis. loquimini ad dauid clam me. dicentes. ecce placet regi. & omnes serui eius diligunt te. Hunc ergo esto gener regis. Et locuti sunt serui saul in auribus dauid. omnia uerba haec. Et ait dauid. num parum uobis uidetur generum esse regis. ego autem sum uir pauper & tenuis. Et renuntiauerunt serui saul dicentes. huiusmodi uerba locutus est dauid. Dixit autem saul. sic loquimini ad dauid. non habet necesse rex sponsalia. nisi tantum centum praepudia philistinorum. ut fiat ultio

de inimicis regis. Porro saul cogitabat tradere dauid. in man^o philistinor^v. Cumque renuntiassent serui ei⁹ dauid uerba que dixerat saul. placuit sermo in oculis dauid ut fieret gener regis. Et post dies paucos. surgens dauid abiit maccharon cum uiris qui sub eo erant. & percussit de philistinis ducentos uiros. attulitq; p^oputia eor^v. & annumerauit ea regi ut esset gener eius. Dedit itaq; ei saul michol filiam suam uxore. Et uidit saul & intellexit quia d^{ns} eet cum dauid; michol aut^{em} filia saul diligebat eum; & saul magis coepit timere dauid. factusq; e saul inimicus dauid cunctis dieb⁹. & egressi sunt principes philistinor^v; a principio aut^{em} egressiois eor^v prudentius se agebat dauid. qm omⁿs serui saul. & celebre factum e nomen ei⁹ nimis. Locutus e aut^{em} saul ad ionatham filium suum & ad omⁿs seruos suos. ut occiderent dauid. Porro ionathas filius saul diligebat ualde dauid. & indicauit ionathas dauid dicens; querit saul pater meus occidere te; qua p^opt^{er} obserua te queso mane. imanebis clam^o & absconderis. Ego aut^{em} egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubicunq; fuerit. & ego loquar de te ad patrem meum. & q^ocuq; uidero annuntiabo tibi. Locutus e g^o ionathas de dauid bona ad saulem patrem suum; dixitq; ad eum; ne pecces rex in seruum tuum dauid. quia non peccauit tibi. & opera eius bona sunt ualde tibi. & posuit animam suam in manu sua. & percussit philisteum. & fecit d^{ns} salutem magnam uniuerso isrlⁱ. Vidisti & letatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio. interficiens dauid qui e absq; culpa. q^otu cum audisset saul. placatus e uoce ionathe & iurauit; uiuit d^{ns} quia non occidetur. Vocauit itaq; ionathas dauid. & indicauit ei omnia uerba h^{ec}; et introduxit ionathas dauid ad saulem. & fuit ante eum sicut fuit heri et nudius tertius. Motum e aut^{em} rursus bellum. & egressus dauid pugnauit aduersum philistinum. percussitq; eos plaga magna. et fugerunt a facie eius. Et factus e sp^s dⁿⁱ malus in saul; sedebat aut^{em} in domo sua. & tenebat lanceam; porro dauid psallebat manusua. Nisusq; e saul configere lancea dauid in pariete; & declinauit dauid a facie saul; lancea aut^{em} casso uulnere plata e in pariete. & dauid fugit in saluatum se nocte illa. Misit g^o saul satellites suos in domum dauid ut custodirent e. & inuenierunt e mane. Q^otu cum aruinitasset dauid michol uxor sua dicens; nisi saluaueris te

INDEX

nocte hac eras morieris. deposuit eum p fenestram. Porro ille abiit. & aufugit. atq.
saluatus e. Tulit aut michol statuum & posuit eam sup lectum. & pellem pilosam
captarum posuit ad caput ei. & operuit eam uestimentis. Misit aut saul appari
tores qui raperent dauid. & responsum e. qd egrotaret. Rursumq misit saul nuntios
ut uiderent dauid dicens; affer te eum ad me in lecto. ut occidatur. Cumq uenissent
nuntii. inuentum e simulacrum sup lectum. & pelles captar. ad caput eius. Dixitq.
saul ad michol; quare sic illuisti mihi. & dimisisti inimicum me. ut fugeret. Et
respondit michol ad saul; quia ipse locutus e mihi; dimitte me. alioquin interficiam te.

XCIII.

Saul aut fugiens saluatus e. & uenit ad samuhel in ramatha. & nuntiavit ei omnia
que fecerat sibi saul; et abierunt ipse & samuhel. et morati sunt in nainoth. Nuntiatum
e aut saul ad centibus; ecce dauid in nainoth in ramatha. Misit g saul lictores. ut
raperent dauid; qui cum uidissent euncum pphetar. uaticinantium. & samuhel
stantem sup eos. factus e etiam in illis sps dni. & pphetare coeperunt etiam ipsi. Qd
cum nuntiatum eet sauli. misit alios nuntios. pphetauer. aut illi. Et rursum saul
misit tertios nuntios. qui et ipsi pphetauerunt. Abiit aut etiam ipse in ramatha. &
uenit usq ad cisternam magnam que e in socchoth. & interrogauit & dixit; in quo loco
sunt samuhel & dauid. dictumq e ei; ecce in nainoth sunt in ramatha; abiit in nainoth
in ramatha. factus e etiam sup eum sps di. & ambulabat in grediens. & pphetauit usq
dum ueniret in nainoth in ramatha. Et exspoliavit se etiam ipse uestimentis suis. ppheta
uit cum ceteris coram samuhel. & cecinit nudus tota die illi. et nocte. Unde rexiuit
puerbum; num et saul in pphetas. Fugit aut dauid de nainoth. que e in ramatha.
ueniensq locutus e coram ionathas; quid feci que e iniquitas mea. et qd peccatum
me. in patrem tuum. qa querit anima mea. Qui dixit ei; absit ire. non morieris.
Non eni faciet pater meus quicquam grande & paruum. nisi prius iudicauerit mihi.
Hunc g celauit me pater meus sermonem tantummodo. nequaquam erit istud; iurauit
rursum dauid. Et ille ait; scit pfecto pater tuus quia inueni gratiam in oculis tuis. & dicit;
nesciat hoc ionathas. ne forte tristetur. Quinimo uiuit dñs et inuit anima tua. quia
uno tantum ut ita dicam gradu. ego morsq diuidimur. Et ait ionathas ad dauid;

q̄t̄eunq; dixerit mihi anima tua. faciam tibi. Dixit aut̄ dauid ad ionathan: ecce kalende
 sunt crastino. et ego ex more sedere soleo iuxta regem aduescendum. Dimitte q̄ me
 ut abscondar in agro usq; aduesperum diei tertie. Si requisierit me pater tuus.
 respondebis ei; rogit me dauid ut iret celeriter inbethleem ciuitatem suam. quia
 uictime sollemnes ibi sunt uniuersis contribulib; eius. Si dixerit bene. pax erit seruo
 tuo; si aut̄ fuerit iratus. scito quia completa ē malicia eius. Sic ergo misericordiam
 miserum tuum. quia foedus dñi me famulum tuū mire fecisti. Si aut̄ ē in me aliqua
 iniquitas. tu me interfice. & ad patrem tuum ne introducas me. Et ait ionathas.
 absit hoc ^{alibi. ac} ime. Neq; enī fieri potest. ut si certo cognouero completam eēt patris mei
 malitiam contra te. non annuntiem tibi. Responditq; dauid ad ionathan; quis retribu
 tabit mihi si q̄d forte responderit tibi pater tuus dure. Et ait ionathas ad dauid;
 ueni egrediamur in agrum. Cumq; exissent ambo in agrum. ait ionathas ad dauid;
 dn̄e dñs isrl̄ si inuestigauero sententiam patris mei crastino ut perendie. & aliq̄d boni
 fuerit sup̄ dauid et non statim misero ad te & notum tibi fecero. hec faciat dñs ionathe
 & hec augeat. Si aut̄ pseuerauerit patris mei malitia aduersum te. reuelabo aurem
 tuam. et dimittam te ut uadās in pace. & sit dñs tecum sicut fuit cum patre meo. Et
 si uixero. facies mihi misericordiam dñi. si uero mortuus fuero. non auferes misericordiam
 tuam ad domum meam usq; in sempiternum. q̄ndo eradicauerit dñs inimicos dauid unūquēq;
 dē terra. auferat ionathan de domo sua. et requirat deus tuus. omnium dñs. deim. inu
 inimicōr̄ dauid. Et addidit ionathan deiciere dauid. eo qd̄ diligeret eum; sicut
 animam enī suam. ita diligebat eum. Dixitq; ad eum ionathas. cras kalende sunt.
 et requireris. Requiritur enī sessio tua. usq; pendie. Descendes q̄ festinus. & uenies
 in locū ubi celandus es in die qua operari licet. & sedebis iuxta lapidem cui nom̄ ē. ez el.
 & ego tres sagittas mittam iuxta eum. et iaciam quasi exercens me ad signū. Mittam
 quoq; et puerum dicens ei; uade & affer mihi sagittas. Si dixerō puero. ecce sagitte
 intra te sunt. tolle eas. tu ueni ad me quia pax tibi ē. & nihil ē mali uiuit dñs. Si aut̄
 sic locutus fuero puero. ecce sagitte ultra te sunt. uade quia dimisit te dñs. de uerbo
 aut̄ qd̄ locuti sum. ego & tu. sit dñs inter me & te usq; in sempiternum. Absconditus
 ē q̄ dauid in agro. & uenerunt kalende. & sedit rex ad com edendum panē. Cumq;

q̄t̄eunq; dixerit mihi anima tua. faciam tibi. Dixit aut̄ dauid ad ionathan: ecce kalende
 sunt crastino. et ego ex more sedere soleo iuxta regem aduescendum. Dimitte q̄ me
 ut abscondar in agro usq; aduesperum diei tertie. Si requisierit me pater tuus.
 respondebis ei; rogit me dauid ut iret celeriter inbethleem ciuitatem suam. quia
 uictime sollemnes ibi sunt uniuersis contribulib; eius. Si dixerit bene. pax erit seruo
 tuo; si aut̄ fuerit iratus. scito quia completa ē malicia eius. Sic ergo misericordiam
 miserum tuum. quia foedus dñi me famulum tuū mire fecisti. Si aut̄ ē in me aliqua
 iniquitas. tu me interfice. & ad patrem tuum ne introducas me. Et ait ionathas.
 absit hoc ^{alibi. ac} ime. Neq; enī fieri potest. ut si certo cognouero completam eēt patris mei
 malitiam contra te. non annuntiem tibi. Responditq; dauid ad ionathan; quis retribu
 tabit mihi si q̄d forte responderit tibi pater tuus dure. Et ait ionathas ad dauid;
 ueni egrediamur in agrum. Cumq; exissent ambo in agrum. ait ionathas ad dauid;
 dn̄e dñs isrl̄ si inuestigauero sententiam patris mei crastino ut perendie. & aliq̄d boni
 fuerit sup̄ dauid et non statim misero ad te & notum tibi fecero. hec faciat dñs ionathe
 & hec augeat. Si aut̄ pseuerauerit patris mei malitia aduersum te. reuelabo aurem
 tuam. et dimittam te ut uadās in pace. & sit dñs tecum sicut fuit cum patre meo. Et
 si uixero. facies mihi misericordiam dñi. si uero mortuus fuero. non auferes misericordiam
 tuam ad domum meam usq; in sempiternum. q̄ndo eradicauerit dñs inimicos dauid unūquēq;
 dē terra. auferat ionathan de domo sua. et requirat deus tuus. omnium dñs. deim. inu
 inimicōr̄ dauid. Et addidit ionathan deiciere dauid. eo qd̄ diligeret eum; sicut
 animam enī suam. ita diligebat eum. Dixitq; ad eum ionathas. cras kalende sunt.
 et requireris. Requiritur enī sessio tua. usq; pendie. Descendes q̄ festinus. & uenies
 in locū ubi celandus es in die qua operari licet. & sedebis iuxta lapidem cui nom̄ ē. ez el.
 & ego tres sagittas mittam iuxta eum. et iaciam quasi exercens me ad signū. Mittam
 quoq; et puerum dicens ei; uade & affer mihi sagittas. Si dixerō puero. ecce sagitte
 intra te sunt. tolle eas. tu ueni ad me quia pax tibi ē. & nihil ē mali uiuit dñs. Si aut̄
 sic locutus fuero puero. ecce sagitte ultra te sunt. uade quia dimisit te dñs. de uerbo
 aut̄ qd̄ locuti sum. ego & tu. sit dñs inter me & te usq; in sempiternum. Absconditus
 ē q̄ dauid in agro. & uenerunt kalende. & sedit rex ad com edendum panē. Cumq;

iiii

q̄t̄eunq; dixerit mihi anima tua. faciam tibi. Dixit aut̄ dauid ad ionathan: ecce kalende
 sunt crastino. et ego ex more sedere soleo iuxta regem aduescendum. Dimitte q̄ me
 ut abscondar in agro usq; aduesperum diei tertie. Si requisierit me pater tuus.
 respondebis ei; rogit me dauid ut iret celeriter inbethleem ciuitatem suam. quia
 uictime sollemnes ibi sunt uniuersis contribulib; eius. Si dixerit bene. pax erit seruo
 tuo; si aut̄ fuerit iratus. scito quia completa ē malicia eius. Sic ergo misericordiam
 miserum tuum. quia foedus dñi me famulum tuū mire fecisti. Si aut̄ ē in me aliqua
 iniquitas. tu me interfice. & ad patrem tuum ne introducas me. Et ait ionathas.
 absit hoc ^{alibi. ac} ime. Neq; enī fieri potest. ut si certo cognouero completam eēt patris mei
 malitiam contra te. non annuntiem tibi. Responditq; dauid ad ionathan; quis retribu
 tabit mihi si q̄d forte responderit tibi pater tuus dure. Et ait ionathas ad dauid;
 ueni egrediamur in agrum. Cumq; exissent ambo in agrum. ait ionathas ad dauid;
 dn̄e dñs isrl̄ si inuestigauero sententiam patris mei crastino ut perendie. & aliq̄d boni
 fuerit sup̄ dauid et non statim misero ad te & notum tibi fecero. hec faciat dñs ionathe
 & hec augeat. Si aut̄ pseuerauerit patris mei malitia aduersum te. reuelabo aurem
 tuam. et dimittam te ut uadās in pace. & sit dñs tecum sicut fuit cum patre meo. Et
 si uixero. facies mihi misericordiam dñi. si uero mortuus fuero. non auferes misericordiam
 tuam ad domum meam usq; in sempiternum. q̄ndo eradicauerit dñs inimicos dauid unūquēq;
 dē terra. auferat ionathan de domo sua. et requirat deus tuus. omnium dñs. deim. inu
 inimicōr̄ dauid. Et addidit ionathan deiciere dauid. eo qd̄ diligeret eum; sicut
 animam enī suam. ita diligebat eum. Dixitq; ad eum ionathas. cras kalende sunt.
 et requireris. Requiritur enī sessio tua. usq; pendie. Descendes q̄ festinus. & uenies
 in locū ubi celandus es in die qua operari licet. & sedebis iuxta lapidem cui nom̄ ē. ez el.
 & ego tres sagittas mittam iuxta eum. et iaciam quasi exercens me ad signū. Mittam
 quoq; et puerum dicens ei; uade & affer mihi sagittas. Si dixerō puero. ecce sagitte
 intra te sunt. tolle eas. tu ueni ad me quia pax tibi ē. & nihil ē mali uiuit dñs. Si aut̄
 sic locutus fuero puero. ecce sagitte ultra te sunt. uade quia dimisit te dñs. de uerbo
 aut̄ qd̄ locuti sum. ego & tu. sit dñs inter me & te usq; in sempiternum. Absconditus
 ē q̄ dauid in agro. & uenerunt kalende. & sedit rex ad com edendum panē. Cumq;

sedisset rex sup cathedram suam secundum consuetudinem que erat iuxta parietem.
surrexit ionathas & sedit abner & litere saul; uacuisq; apparuit locus dauid. in e
locutus saul quicqm̄ in die illa. Cogitabat enim qd̄ forte euenisset ei. ut non eēt mundus
nec purificatus. Cumq; illuxisset dies secunda post kalendas. rursus uacuis apparuit
locus dauid. Dixitq; saul ad ionathan filium suum; cur non uenit filius isai nec heri nec
hodie ad uescendum. & respondit ionathas sauli; rogauit me obnox ut iret in bethleem
et. ait; dimitte me qm̄ sacrificium sollempne ē in ciuitate. unus defrib; meis accessit
me. Hunc q̄ si ueneri qm̄ in oculis tuis. uadam cito & uidebo fratres meos; ob hanc
causam non uenit ad mensam regis. Iratus autē saul aduersum ionathan dixit ei; fili
mulieris uirum ultro rapientis. nunqd̄ ignoro quia diligis filium isai. in confusionē tuam
& in confusionem ignominiose matris tue. Omib; enī dieb; quibus filius isai uixerit
sup terram. non stabiliēris tu. neq; regnum tuum. Itaq; iam nunc mitte. & adduc cum
ad me. quia filius mortis ē. Respondens autē ionathas sauli patri suo. ait; quare moriet.
quid fecit. & arripuit saul lanceam. ut periret eum. Et intellexit ionathas qd̄ definit
eēt a patre suo. ut interficeret dauid. Surrexit q̄ ionathas amensu in ira furoris. & n̄ comēdit
in die kalendarum secunda panem. Contristatus ē enī sup dauid. eo qd̄ confudisset eum
pater suus. Cumq; illuxisset mane. uenit ionathas in agrū iuxta placitum dauid. & puer
paruulus cum eo; & ait ad puerū suum. uade et. affer mihi sagittas quas ego uacio. Cūq;
puer cucurrisset. iecit aliam sagittam trans puerū. Venit itaq; puer ad locum uaculi
qd̄ miserat ionathas. & clamauit ionathas post tergum pueri. & ait. ecce ibi ē sagitta.
porro ultrate. Clamauitq; iterum ionathas post tergum pueri; festina uelocit. ne steteris.
Collegit autē puer ionathę sagittas. & attulit ad dominum suum. et qd̄ ageret penitus
ignorabat. Tantūmodo enī ionathas & dauid. rem nouerant. Dedit igitur ionathas
arma sua puero et dixit ei; uade deser in ciuitatem. Cumq; abisset puer. surrex̄ dā
de loco q̄ uergebat ad austrum. & cadens p̄nus in terram. adorauit tertio; & osculantes
alterutrum. fleuerunt paritē. dauid autē amplius. Dix̄ q̄ ionathas ad dauid. uade
in pace. quecumq; uirauim; ambo in nomine dñi dicentes. dñs sit inter me & te. & inter
semen meū & semen tuum usq; in sempiternum. Et surrexit & abiit. sed et ionathas
ingressus ē ciuitatem. **V**enit autē dauid in nobee ad achimelech sacerdotem. **ro**bstu
puer

achimelech eo qđ uenisset dauid & dixit ei; quare tu solus & nullus ē tecum. & ait dđ
 ad achimelech sacerdotem; Rex precepit mihi sermonem & dixit; nemo sciat rem ppter
 qđ ame missus es. et cuiusmodi tibi pcepta dederim. Nam et pueris conduxī illum &
 illum locum. Nunc igitur siquid habes admanū. ut quinq; panes da mihi. aut quicquid
 inueneris. Et respondens sacerdos dauid. ait ei; non habeo panes. Licos admanū. sed tantū
 panem sem; si mundi sunt pueri maxime amulierib; manducent. Et respondit dauid
 sacerdoti. & dixit ei; equidem si de mulierib; agitur. continuū nos abheri et nudius
 tertius qđdo egrediebamur. & fuerunt uasa puerorū scā. Porro uia hęc polluta ē.
 sed et ipsa hodie scificabitur inuasit. Dedit ergo ei sacerdos scificatum panem. Neq; enī
 erat ibi panis. nisi tantum panes ppositionis q̄ sublatis fuerant a facie dñi. ut ponerent
 panes calidi. Erat autē ibi uir quidam deseruus saul. in die illa intus in tabnaculo dñi.
 & nom̄ eius doē idumeus potentissim; pastor saul. Hęc pascēbat mulas saul. Dixit autē dauid ad achimelech;
 Si habes hic admanū hastam. aut gladium. quia gladium meū & arma mea non
 tuli mecum. sermo enī regis urguebat. Et dixit sacerdos; ecce hic gladius goliath
 philisteri quē percussisti in ualle terebinthi est inuolutus pallio post ephod. sicut
 uis tollere. tolle. Neq; enī ē. alius hic. absq; eo. Et ait dauid; non ē alter huic similis.
 da mihi eum. Surrexit itaq; dauid & fugit in die illa a facie saul. & uenit ad achis regē
 geth. Dixeruntq; ei serui achis; nunquid non iste ē dauid rex terre. Nōne huic can-
 bant pchoros dicentes; percussit saul mille. & dauid decem milia. Posuit autē dauid
 sermones istos in corde suo. et extimuit ualde a facie achis regis geth. et immutauit
 ossium coram eis. & collabebatur inter manus eorū. et impingebat in ostium portæ.
 defluebantq; salus eius in barbam; ^{Et ceciderit & adorauit achis.} Et ait achis ad seruos suos; uidistis hominem insanū.
 quare adduxistis eum ad me. An desunt nob; furiosi. qđ introduxistis istum. ut furere
 me p̄sente. **Hęc ne ingredietur domum meā.** Abiit ergo inde dauid. et fugit in speluncā
 modollam. Qđ cum audissent fratres ei. et om̄s domus patris eius. descender; ad eum
 illuc; & conuenerunt ad eum om̄s qui erant in angustia constituti. et oppressi gre alieno
 & amaro animo. et factus ē eorū princeps; fueruntq; eum eo quasi quadringenti uiri.
 Et p̄fectus ē dauid inde in maspha quę ē moab; & dixit ad regem moab; maneat oro
 patris meus in matre mea uobiscum. donec sciam quid faciat mihi dñs. Et reliquit eos.

xxii.

ante faciem regis moab; manseruntq; apud eum cunctis dieb; quibus dauid fuit in p̄sidio.
XX. **D**ixitq; ergo propheta ad dauid; noli manere in p̄sidio; sed p̄ficere et uade in terram
iuda. Et p̄fectus dauid; uenit in siluam areth; & audiuit saul qd̄ apparuisset dauid; iuri
qui erant cum eo. Saul autē cum maneret in gabaa. & esset in memore qd̄ ē in manu hastam
manu tenens; cunctiq; serui ei circumstant eum; ait ad seruos suos q̄ assistebant ei; audite
me fili gemm. Nunquid omib; uob; dabit filius isai agros et uineas; & uniuersos uos
faciet tribunos et cēturiones; qm̄ conuistis om̄s aduersum me. non ē qui mihi
renuntiet; maxime cum & filius meus s̄cedus iunxerit cum filio isai. non ē qui uicem
meam doceat ex uobis; nec q̄ annuntiet mihi. eo qd̄ suscitauerit filius meus seruum meum
aduersum me; insidiantemq; mihi usq; hodie. Respondens autē doec idumeus q̄ assistebat.
et erat primus inter seruos saul; uidi inquit filium isai in nobee apud achimelech
filium achitob sacerdotem; qui consuluit p̄ eo dñm. & cibaria dedit ei; sed et gladium
goliath philisti dedit illi. Misit ergo rex ad accersendum achimelech filium achitob
sacerdotem; & omnem domum patris ei; sacerdotum qui erant in nobee; qui uenerunt
uniuersi ad regem. Et ait saul; ^{ad achimelech.} audi fili achitob. Qui respondit; presto sum domine.
Dixitq; ad eum saul; quare conuistis aduersum me tu et filius isai; & dedisti ei panes
& gladium; & consuluisti p̄ eo dñm; ut conuigra; aduersum me; insidiator usq; hodie
p̄manens. Respondensq; achimelech rex; ait; & quis in omib; seruis tuis sicut dauid
fidelis; & gener regis; & p̄gens ad imperium tuum; & gloriosus in domo tua; num hodie
c. epi. consulere p̄ eo dñm. Absit hoc a me; ne suspicetur rex aduersus seruum suum
rem huiusmodi; in uniuersa domo patris mei. Non enī sciuit seruus tuus quicqm̄ sup
hoc negotio; ut modicum ut grande. Dixitq; rex; morte morieris achimelech tu & om̄s
domus patris tui. Et ait rex emissariis qui circumstant eum; conuertimini; et interficite
sacerdotes dñi. Nam manus eorū cum dauid ē; scientes qd̄ fugisset; & non indicauerunt mihi.
Noluerunt autē serui regis extendere manum suam; in sacerdotes dñi. Et ait rex ad doec;
conuertere tu; & irruē in sacerdotes. Conuersusq; doec idumeus irruit in sacerdotes;
et trucidauit in die illa octoginta quinque uiros uestitos ephod lineo. Nobee autem
civitatem sacerdotum percussit in ore gladii; uiros et mulieres; paruulos & lactantes;
bouem & asinum & ouem in ore gladii. Inuadens autē unus filius achimelech filii

achimob cuius nomen erat abiarhar fugit ad dauid & annuntiavit ei qd occidisset saul
sacerdotes dñi. Et ait dauid ad abiarhar sciebam in die illa qd cum ibi eēt doce idumes.
peul dubio annuntiaret sauli. Ego sum reus omnium animarū^{dom} patris tui. mane mecum
ne timeas. Siquis quesierit animam meā quæret animam tuam. mecumq; seruaberis.

Et annuntiaverunt dauid dicentes; ecce philistim obpugnant ceila. & diripiunt areas.
Consulunt igitur dauid dñm dicens; num uadam & percutiam philisteos istos? & ait
dñs ad dauid; uade & percuties philisteos & saluabis ceila. Et dixerunt uiri q̄ erant
cum dauid ad eum; ecce nos hic in iudea consistentes timemus. quantomagis steterimus
in ceila aduersus agmina philistinorū. Rursum q̄ dauid consuluit dñm. Qui respon
dens ait ei; surge uade in ceila. Ego enim tradam philisteos in manu tua. Abiit dauid
et uiri eius in ceila. & pugnavit aduersum philisteos. & abegit iumenta eorū. & percussit

XXI

eos plaga magna. & saluavit dauid habitatores ceile. **P**orro eo tempore quo fugerit
abiarhar filius achimelech ad dauid in ceila. ephod secum habens descenderat. Hunti
atum ē autē saul qd uenisset dauid in ceila. & ait saul; tradidit eum dñs in manu meas;
conclususq; ē introgressus urbem. in qua porte & seræ sunt. Et præcepit saul omni populo.
ut ad pugnam descenderet in ceila. & obsideret dauid & uiros eius. Qd cum resisset dñs
quia prepararet ei saul clam malum. dixit ad abiarhar sacerdotem; applica ephod;
Et ait dauid; dñe dñs isrl. audiuit famam seruis tuis. qd disponat saul uenire ad ceila.
ut euertat urbem ppter me. Si tradent me uiri ceile & uiros eius. et si descendet saul
sicut audiuit seruis tuis. dñe dñs isrl. iudica seruo tuo. Et ait dñs; descendet. Dixitq;
rursum dauid. si tradent me uiri ceile & uiros qui sunt mecum in manu saul. et dixit dñs;
tradent. Surrexit ergo dauid et uiri eius quasi secenti. & egressi de ceila. huc atq;
illuc uagabantur incerti. Huntiatumq; ē saul qd fugisset dauid de ceila. quamobrem
dissimulauit exire. Morabatur autē dauid in deserto in locis firmissimis. mansitq; in monte
solutudinis ziph; querebat tamen eum saul cunctis diebus. & non tradidit eum dñs in
manu eius. Et uidit dauid qd egressus esset saul. ut quæreret animam eius; porro dñs
erat in deserto ziph in silua. Et surrexit ionathas filius saul & abiit ad dauid in siluam.
et confortauit manus ei. in dō dixitq; ei; ne timeas. Neq; enim inueniet te manū saul
patris mei. & tu regnabis sup isrl. et ego ero tibi secundus. Sed et saul pater meus

†
+ scit hoc. Percussit igitur uterq; foedus coram dño; mansitq; dauid in silua. ionathas
autē reuersus ē in domum suam. Ascenderunt autē ziphei ad saul in gaba dicentes; n̄ne
dauid latitat apud nos in locis tutissimis silue; in colle achileē que ē ad dexterā deserti.
Nunc ergo sicut desiderauit anima tua ut descenderes; descende; n̄m̄ autē erit ut tradam
eum in manus regis. Dixitq; saul; benedicti uos a dño; quia doluistis uicem meam. Abite
ergo et diligentius p̄parate & curiosius agite; & considerate locum ubi sit pes ei. Vt q̄s
uiderit eum ibi; Recogtat enī deme; qđ cillidē insidiet ei. Considerate & uideate
omnia latibula eius in quib; absconditur; et reuertimini ad me ad rem certam; ut
uicium uobiscum. Qđ si etiam in terra se obstruxerit; p̄seruabor eum in cunctis
milib; iuda. At illi surgentes; abierunt in ziph ante saul. Dauid autē et uiri eius erant
in deserto maon; in campis ad dexteram iesimuth. Iuit ergo saul et socii ei; adque
rendum eum; & nuntiatum ē dauid; statimq; descendit ad petram; & uersabatur in
deserto maon. Qđ cum audisset saul p̄secutus ē dauid in deserto maon; tibat saul ad
latus montis ex parte una; dauid autē et uiri eius erant in latere montis ex parte
altera. Porro dauid desperabat se posse euadere a facie saul. Itaq; saul et uiri eius
immodum coronę emgebant dauid; et uiros ei; ut caperent eum; & nuntius uenit ad saul
dicens; festina & ueni; qm̄ infuderunt se philistini sup̄ terram. Reuersus ē q̄ saul desistens
p̄sequi dauid; & p̄ceit in occursum philistinorū. Propter hoc uocauerunt locum illum;
petram diuidentem. Ascendit q̄ dauid inde; & habitauit in locis tutissimis engaddi.
Cumq; reuersus esset saul postquam p̄secutus ē philisteos; nuntiauer̄ ei dicentes; ecce
dauid in deserto ē engaddi. Assumens q̄ saul tria milia electorū uiros; & ex omni
isrl̄; p̄ceit ad inuestigandum dauid et uiros ei; etiam sup̄ abruptissimas petras que
solis hibicib; p̄uicte sunt; & uenit ad caulis quōq; ouium que se offerebant uianti.
Itaq; ibi spelunca quam ingressus ē saul ut purgaret uentrem; porro dauid & uiri ei;
in interiori parte speluncę latebant; & dixerunt serui dauid ad eum; ecce dies de qua
locutus ē dñs ad te; ego tradam tibi inimicum tuum ut facias ei sicut placuerit in oculis
tuis. Surrexit q̄ dauid; et p̄cidit oram clamidis saul silenter. Post hæc percussit cor
suum dauid; eo qđ abscessisset oram clamidis saul; dixitq; ad uiros suos; ppitius mihi
sit dñs ne faciam hanc rem domino meo xp̄o dñi; ut mittam manū meā in eum; qm̄

xpe dñi ē. Vivit dñs. quia nisi dñs percussit eum. aut dies eius uenerit ut moriatur. aut descendens in proelio perierit. pprius sit mihi dñs non mittam manum meam in xpm dñi. Et confregit dauid uiros suos sermonib; & non pmisit eos ut ēsuragrent in saul. Porro saul exurgens de spelunca. pgebat coepto itinere. Surrexit autē id. dauid post eum. & egressus de spelunca. clamauit post tergum saul dicens; domine mi rex. Et respexit saul post se; & inclinauit se dauid pronus in terrā adorauit; dixitq; ad saul; quare audis uerba hominum loquentium; dauid querit malum aduersum te. ecce hodie uiderunt oculi tui qđ tradiderit te dñs in manu mea in spelunca. cogitauit ut occiderem te. sed pepcit tibi oculus meus. Dixi enim. non extendam manum meam in dominū meū. quia xpe dñi ē. Quin potius pater mi uide & cognosce oram clamidis tue in manu mea. qm̄ cum pcederem summitatem clamidis tue. nolui extendere manū meam in te. Anim aduerte & uide. qm̄ non ē in manu mea malum. neq; iniquitas. neq; peccauit in te; tu autē in fiduatis animę meę ut auferas eum. Iudicet dñs inter me & te. & uilescatur me dñs. exte. manus. autē mea non sit in te; sicut & in prouerbio. antiquo dñs. ab impijs egredietur impietas; manus q̄ mea non sit in te. Quem psequeris rex isrl. quem persequeris. Canem mortuum psequeris; & pulicem unum. Sic dñs iudex & iudicet inter me & te. et uideat & iudicet causam meam. & eruat me de manu tua. Cum autem compleisset dauid loquens sermones huiusmodi ad saulem. dixit saul; nunquid uox hęc tua ē fili mi dauid. Et leuauit saul uocem suam & fleuit; dixitq; ad dauid; iustior tu es quam ego. Tu enim tribuisti mihi bona. ego autē reddidi tibi mala; & tu in dieasti hodie que feceris mihi bona. quomodo tradiderit me dñs in manu tua. nō occideris me. Quis enim cum inuenerit inimicum suū. dimittet eum in uia bona. Sed dñs reddat tibi uicissitudinem hanc; p eo qđ hodie operatus es in me. Et nunc quia scio qđ certissime regnaturus es. & habiturus in manu tua regnum isrl. iura mihi in dñm. ne delcas semen meū post me. neq; auferas nomē meū de domo patris mei. Et iurauit dñs sauly. Abiit ergo saul in domū suam. & dauid et uiri eius ascenderunt ad tutiora loca.

XXII.

Mortuus ē autē samuhel. & congregatus ē uniuersus isrl. & plauerunt eum. & sepelierunt in domo sua in samatha. Consurgensq; dauid. descendit in desertum pharan. Erat autē uir quispiam in solitudine maon. et possessio eius in carmelo.

et homo ille magnus nimis; erantq; ei oues tria milia & mille capre; & accidit ut ton-
deretur grex eius in carmelo. Nomen aut uiri illius erat nabal & nomen uxoris eius
abigail. Hanc illa mulier prudentissima et speciosa; porro uir ei durus et pessimus &
militiosus; erat aut de genere chalep. Cum ergo audisset dauid in deserto qd tonderet
nabal gregem suum; misit decem iuvenes & dixit eis; ascendite in carmelum. iucietis
ad nabal & salutabitis eum ex nomine meo pacifice et dicetis; sit fratrib; meis & tibi pax.
et domui tue pax. & omib; quecumq; habes sit pax. ac multis annis facit siluos te
et domum tuam & omnia tua. Audiu qd tonderent pastores tui q; erant nobiscum ^{gregē}
in deserto; nunqm eis molesti fuimus; nec aliquando defuit eis quequam de grege
omni tempore quo fuerunt nobiscum in carmelo. Interroga pueros tuos & indicabunt tibi.
Hunc q; inueniant pueri tui qm in oculis tuis; indie em bona uenimus; qd cunq;
inuenierit manus tua; da pueris tuis & filio tuo dauid. Cumq; uenissent pueri dā.
locuti sunt ad nabal omnia uerba hęc ex nomine dauid; et siluerunt. Respondens
aut nabal pueris dauid ait; quis ē dauid & quis ē filius isu. hodie increuer; serui
qui fugunt dominos suos. Tollam ergo panes meos & aquas meas. et carnes pecorū
que occidi tonsorib; meis & dabo uiris quos nescio unde sint. Regressi sunt itaque
pueri dauid puluam suam & reuersi uenerunt et nuntiauer; ei omnia uerba que dixerat nabal.
Tunc dauid ait uiris suis; accingatur unusquisq; gladio suo. Et accincti sunt singuli
gladiis suis; accinctusq; ē & dauid ense suo; & secuti sunt dauid quasi quadringenti
uiri; porro ducenti remanserunt ad sarcinas. Abigail aut uxori nabal nuntiavit
unus de pueris dicens; ecce misit dauid nuntios de deserto ut benedicerent domino
nrō & auersus ē eos. Homines isti boni sitis fuerunt nob; non molesti. nec quicqm
aliquando peruit omni tempore quo sum; conuersati cum eis in deserto. Pro muro
erant nob; tam innocte quam indie. omnib; dieb; quib; pauimus apud ipsos greges.
Quamobrem considera & recoqta qd facias. qm completa ē malitia aduersum
uirum tuum. et aduersum domū tuam & ipse filius ē belial. ita ut nemo ei
possit loqui. Festinauit igitur abigail & tulit ducentos panes & duos utres
uini. et quinque ardetes coctos. & quinque sitapolentę & centū ligaturas uespasę.
et ducentas massas carum & imposuit sup; asinos; dixitq; pueris suis; pcedite

& ecce erat ei conuiuium in domo eius quasi conuiuium regis. & cor nabal iocundum. Erat enim ebrius nimis. & non indicauit ei uerbum pusillum. aut grande usq; in mane. Diluculo aut cum digessisset uinum nabal. indicauit ei uxor sua uerba hec. & mortuum est cor eius intransiens. & factus est quasi lapis. Cumq; pertransissent dies decem. percussit dñs nabal & mortuus est. Quod cum audisset dauid mortuum nabal. ait. benedictus dñs qui iudicauit causam opprobrii mei de manu nabal. & seruum suum custodiuit. Anulo & militiam nabal reddidit dñs in caput eius. **M**isit ergo dauid & locutus est ad abigail. ut sumeret eam sibi in uxorem. Et uenerunt pueri dauid ad abigail in carmelum. et locuti sunt ad eam dicentes; dauid misit nos ad te ut acciperet te sibi in uxorem. Quae consurgens. adorauit pronam in terram. & ait. ecce famula tua sit in ancillam. ut luat pedes seruorum domini mei. & festinauit & surrexit abigail. et ascendit super asinum. & quinque puellae ierunt cum ea pedesque eius. secuta est nuntios dauid. & facta est illi uxor. Sed & achinoem accepit dauid de iezrahel. & fuit utraq; uxor eius. Saul autem dedit michol filiam suam uxorem dauid alio uirginitatis filio Luis qui erat de gallim. Et uenerunt ziphei ad saulem in gabaa dicentes. ecce dauid absconditus est in colle achille. quae est ex aduerso solitudinis. Et surrexit saul & descendit in desertum ziph. & cum eo tria milia uirorum delectis istis. ut queres dauid in deserto ziph. In castra metatus est saul in gabaa achille quae est ex aduerso solitudinis in uia dauid. aut habitabit in deserto. Videns autem quod uenisset saul post se in desertum. misit exploratores. & dixerunt quod uenisset certissime. Et surrexit dauid & uenit ad locum ubi erat saul. Cumq; inuisset locum in quo dormiebat saul. & abner filius ner princeps militie eius. saulem dormientem in tentorio. & reliquum uulgi parcitum eius. ait dauid ad achimelech eetheum. & abisai filium sarutae fratrem ioab dicens. quis descendet mecum ad saulem in castra. Dixitq; abisai. ego descendam tecum. Venerunt ergo dauid & abisai ad populum nocte. & inueniunt saulem uentem & dormientem in tentorio. & hastam fixam in terra ad caput eius. abner autem & populum dormientes in circuitu eius. Dixitq; abisai ad dauid. celus sit inimicum tuum deus hodie in manus tuas. Hunc ergo proficiam eum lancea in terra semel. & secundo opus non erit. Et dixit dauid ad abisai. ne interficias eum. Quis enim extendet

manum suam in xpm dñi. et innocens erit. Et dixit dauid; uiuit dñs quia nisi dñs
 peussert eum. aut dies eius uenerit ut moriatur. aut improcliū descendens perierit.
 ppitius sit mihi dñs. ne extendam manum meā in xpm dñi. Nunc igitur tolle
 hastam que ē ad caput eius & serphum aque & abeamus. Tulit ergo dauid hastam
 & serphum aque qui erat ad caput saul. & abierunt; & non erat quisqm̄ quiderē
 & intelligeret & uigilaret. sed om̄s dormiebant. quia sopor dñi irruerat sup̄ eos.
 Cumq; transisset dauid ex aduerso & stetit in uertice montis delonge. rēet
 grande interuallum inter eos. clamauit dauid ad populum & abner filium ner
 dicens; nonne respondebis abner. & respondens abner ait; quis es tu qui clamas
 et inquietas regem. & ait dauid ad abner; nunqd non uir tu es. & quis alius
 similis tui in ist. Quare ergo non custodisti dominum tuum regem. Ingressus ē
 enī unus de turba ut interficeret regem dominū tuum. Non ē bonum hoc qđ fecisti.
 Viuit dñs qm̄ fili mortis estis uos. qui non custodistis dominū ur̄m xpm dñi. Nunc
 ergo uide ubi sit hasta regis. & ubi serphus aque qui erat ad caput eius. Cognouit
 aut saul uocem dauid & dixit; num uox tua hec ē fili mi dauid. & dauid; uox
 mea domine mi rex. Et ait; quam obcausam dominus meus psequitur seruū suum.
 quid feci. aut qđ in manu mea malum. Nunc q̄ audi oro domine mi rex uerba
 serui tui; si dñs incitat te aduersum me. ocloretur sacrificium; si aut̄ filii hominū
 malechti sunt in conspectu dñi qui eiecerunt me hodie ut non habitē in hereditate
 dñi dicentes; uade serui dñi alienis. Et nunc non effundatur sanguis meus in terra
 coram dñō. quia egressus ē rex ist̄ ut quērat pulicem unum sicut psequit̄ per dix in
 montibus. Et ait saul; peccauit reuertere mi fili dauid. Nequaquam enī ultra male
 tibi faciam. eo qđ p̄tiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie. Apparet enim qđ
 stulte egerim. & ignorauerim multa nimis. Et respondens dauid ait; ecce hasta
 regis. transeat unus de pueris regis & tollat eam; dñs aut̄ retribuat unicuiq;
 scđm iusticiam suam et fidem. Tradidit enim te dñs hodie in manu mea. &
 nolui leuare manum meā in xpm dñi. & sicut magnificata ē anima tua
 hodie in oculis meis. sic magnificetur anima mea in oculis dñi. et liberet me
 de om̄i angustia. Ait ergo saul ad dauid; benedictus tu fili mi dauid. & quidem

faciens facies & potens potens. Abiit autē dauid in uiam suā & saul reuersus ē in locū suū.
Et ait dauid in corde suo, aliquando incidam in uia die in manu saul, nonne melius
 ē ut fugiam et saluet in terra philistinorum. ut desperet saul, cessetque me querere
 incunctis finibus israel. Fugiam ergo manus eius. Et surrexit dauid & abiit ipse &
 secenti uiri cum eo ad achis filium mahoc regem geth. Et habitauit cum achis
 in geth, ipse & uiri eius et domus eius. Et dux uxores eius achinoem iezrahe-
 lites & abigail uxor nabal carmeli. Et nuntiatum ē saul quod fugisset dauid in geth.
 & non addidit ultra querere eum. Dixit autē dauid ad achis, si inueni gratiam
 in oculis tuis, detur mihi locus in una urbium regionis huius, ut habitem ibi. Cur
 enim manet seruus tuus in ciuitate regis tecum. Dedit itaque ei achis in die illa
 sicleg, propterquam causam facta ē sicleg regum iuda usque in diem hanc.
 fuit autē numerus dierum quibus habitauit dauid in regione philistinorum, quatuor
 mensium. Et ascendit dauid et uiri eius & agebant pedas de gessuri & de gedri.
 & de amalechitis. In enim uag habitabant in terra antiquitus, euntibus sur usque
 ad terram egypti. Et percutiebat dauid omnem terram, nec relinquebat inuenire
 uirum et mulierem, tollensque oues et boues & asinos & camelos et uestes, reuer-
 tebatur et ueniebat ad achis. Dicebat autē ei achis, in quem irruisti hoc die. Respon-
 debatque dauid, contra meridiem iudae, et contra meridiem hieramel, et contra
 meridiem cem. Virum et mulierem non uiuificabat dauid, nec adducebat in geth
 dicens, ne forte loquantur aduersum nos. Haec fecit dauid, et hoc erat decretum
 illa omnibus diebus, quibus habitauit in regione philistinorum. Credidit ergo dauid
 achis dicens, multa mala operatus ē contra populū suum israel. erit igitur mihi
 seruus sempiternus. Factum ē autē in diebus illis congregauerunt philistini agmina sua,
 ut prepararentur ad bellum contra israel. Dixitque achis ad dauid, sciens nunc scito, quoniam
 mecum egredieris in castris, tu et uiri tui. Dixitque dauid ad achis, nunc scies quae
 facturus ē seruus tuus. Et ait achis ad dauid, & ego custodem capitis mei ponā te
 cunctis diebus. Samuel autē mortuus ē; plangitque eum omnis israel, et sepeliet eum
 in uia urbe suae, & saul abstulit magos & haruolos de terra, & interfecit eos qui
 in uentre philistinos habebant. Congregatique sunt philistini, et uenerunt castrametati

insanam. Congregavit autē et saul uniuersum isrl̄. & uenit in gellboe. Et uidit saul
 castra philistinorū. et timuit et expauit cor eius nimis; consuluitq; dñm. & non
 respondit ei neq; p̄somnia. neq; p̄sacerdotes. neq; p̄phetas. Dixitq; saul seruis suis.
 querite mihi mulierem habentem phytōnem. et uadam ad eam. et suscitabo pillā.
 Et dixer̄ serui ei. ad eum; est mulier habens phytōnem in endor. Mutauit ergo
 habitum suū uestitusq; ē. alius uestimentis. Abiit ipse et duo uiricum eo; ueneruntq;
 ad mulierem nocte & ait; diuina mihi in phytone. & suscita mihi quē dixerō tibi.
 Et ait mulier. ad eū; ecce tu nosti quanta fecerit saul. & quomodo traserit magos
 et hariolos de terra; quare q̄ infidularis animę meę ut occidar. & uenit eis saul
 in dñō dicens; uiuit dñs quia n̄ eueniet tibi quicq̄m mali p̄pter hanc rem. Dixitq;
 ei mulier; quē suscitabo tibi. qui ait; samuhelem suscita mihi. Cum autē uidisset
 mulier samuhelem. exclamauit uoce magna. & dixit ad saul; quare imposuisti mihi.
 tu es enī saul. Dixitq; ei rex; noli timere; quid uichisti. et ait mulier ad saul; deos uich
 ascendentes de terra. Dixitq; ei; qualis ē forma eius. Que ait; uir senex ascendit.
 et ipse amictus ē pillio. Intellexit saul qd̄ samuhel cēt. & inclinauit se sup̄ facie suā
 in terrā. & adorauit. Dixit autē samuhel ad saulem; quare inquietastime ut suscitaret.
 & ait saul; coartor nimis. Siquidem philistinim pugnant aduersum me. et dñs recessit
 a me. et exaudire me noluit. neq; in manu p̄phetarū. neq; p̄somnia. Vocauit q̄ te.
 ut ostenderes mihi qd̄ faciam. Et ait samuhel; qd̄ interrogas me. cū dñs recesserit
 a te. et transierit ad emulum tuū. faciet enī tibi dñs sicut locutus ē in manu mea.
 & semdet regnum de manu tua. et dabit illud pximo tuo dauid. Quia n̄ oboedisti
 uoci dñi. neq; fecisti iram furoris ei in amalech; ideo qd̄ p̄teris fecit tibi dñs hodie.
 & dabit dñs etiam isrl̄ tecum in manu philistiim. Cras autē tu et filii tui mecum
 eritis. sed et castra isrl̄ tradet dñs in manu philistiim. Statimq; saul cecidit porrectus
 in terra. extimuerat enī uerba samuhelis. et robur non erat in eo. quia n̄ comederat
 panem tota die illa. Ingressa ē itaq; mulier ad saul et uidit; conturbat enī erat
 ualde; dixitq; ad eum; ecce oboeduit ancilla tua uoci tuę. et posui animā meam
 in manu mea. & audiui sermones tuos quos locutus es ad me. Nunc igit̄ et tu audi
 uocem ancille tuę. ut ponam coram te buccellam panis. & comedens eualescas.

VXX

& possit iter agere. Qui tenuit et ait, non comedum. Coegerunt autem illum serui sui
& mulier, & tandem audita uoce eorum, surrexit de terra & sedit super lectum.
Mulier autem illa habebat utulum pascualem in domo, et festinauit, occidit eum,
tollensque farinam misceuit eam et coxit azima, & posuit ante saul, ante uirum eius.
Qui cum comedissent, surrexerunt & ambulauerunt per totam noctem illam.

XXV.

Congregati sunt ergo philistinim uniuersa agmina in asce, sed et israhel castra
metatus est super fontem qui erat in hezrahel. Et sitrapse quidem philistinim incedebant
incenturati et milibus; dauid autem et uiri eius erant in nouissimo agmine cum achis.
Dixeruntque principes philistinim ad achis, quid sibi uolunt ebrei isti, & ut achis
ad principes philistinim, num ignoratis dauid qui fuit seruus saul regis israhel, & est apud
me multis diebus, & annis, & non inueni meo quicquam ex die qua transfugit a me usque
ad diem hanc. Irati sunt autem aduersus eum principes philistinim, & dixerunt ei, reuertatur
uir et sedeat in loco suo in quo constituisti eum, & non descendat nobiscum in proelium,
et non sit consiliarius noster, ne fiat nobis aduersarius cum proelari eum speramus. Quomodo
enim aliter placare poterit dominum suum, nisi in capitibus nostris. Homo iste est dauid
cui canebant in choro dicentes, percussit saul in milibus suis, et dauid in decem milibus suis.
Vocauit ergo achis dauid & ait ei, uiuit dominus quia rectus es tu et bonus in conspectu
meo, & exitus tuus & introitus tuus mecum est in castris, & non inueni in te quicquam
mali ex die qua uenisti ad me usque ad diem hanc, sed sitrapse non placet. Reuertere
ergo & uade in pace. Et non offendas oculos sitrapse philistinim. Dixitque dauid
ad achis, quid enim feci, aut quid inuenisti in me seruo tuo, a die qua fui in conspectu
tuo usque in diem hanc, ut non ueniam et pugnem contra inimicos domini mei regis.
Respondens autem achis, locutus est ad dauid, scio quia bonus es tu in oculis meis sicut
angeli dei, sed principes philistinim dixerunt, non ascendet nobiscum in proelium. Igitur
consurge mane tu et omnes serui domini tui qui uenerunt tecum, & cum de nocte surre
xeritis & coeperit dilucescere, pergit. Surrexit itaque de nocte dauid ipse & uiri eius,
ut proficiscerentur mane, & reuertenterentur ad terram philistinim; philistinim autem ascenderunt
in hezrahel. Cumque uenissent dauid et uiri eius in sicleg die tertia, amalechitarum
impetum fecerunt ex parte australi in sicleg, percusserunt sicleg & succenderunt eam

ignem et captiuas duxerant mulieres ex ea animo usque ad magnum. & non interfecerant
 quenquam. sed secum duxerant. et pargebant timere suo. Cum ergo uenisset dauid et uir eius
 ad ciuitatem. & inuenissent eum succensam ignem. et uxores suas & filios suos & filias ductas.
 esse captiuas. leuauerunt dauid & populus qui erat cum eo uoces suas et plauerunt donec
 deficerent in eis lacrimae. Siquidem & duae uxores dauid captiuae ductae fuerant ad inuicem
 izrahelites & abigail uxor nabal carmeli. & contristatus est dauid ualde. Volebat
 enim cum populus lapidare. quia amara erat anima uniuscuiusque uiri super filiis suis
 et filiabus. Confortatus est autem dauid in domino deo suo. et ut ad abiat har sacerdotem
 filium achimelech. applica ad me ephod. Et applicuit abiat har ephod ad dauid. &
 consuluit dauid dominum dicens. persequar an non latrunculos hos & comprehendam eos.
 Dixitque ei dominus. persequere. absque dubio enim comprehendes eos. & excuties pedem. Abiit
 ergo dauid ipse & discipuli uiri qui erant cum eo. & uenerunt usque ad torrentem besor.
 et lassissimi quidem substituerunt. Persecutus est autem dauid ipse & quadringenti uiri cum eo.
 substituerunt enim ducenti qui lassissimi transire non poterant torrentem besor. & inuenierunt
 uirum aegyptium mago. & adduxerunt eum ad dauid. dederuntque ei panem ut come
 deret & biberet aquam. sed et fragmenta missae caricarunt. et duas ligaturas uuae passae.
 Quae cum comedisset. reuersus est spiritus eius. et refocillatus est. Non enim comederat panem
 neque biberat aquam. tribus diebus et tribus noctibus. Dixit itaque ei dauid. cuius es tu. Et
 unde et quo pergas. Qui ait ei. puer aegyptius ego sum. seruus uiri amalechite. Dereliquit
 autem me dominus meus. quia egrotare coepi nudus tertius. Siquidem nos erupimus
 ad australem partem cerethi. & contra iudam iheridiam. chalep & sicoleg succendimus
 ignem. Dixitque ei dauid. potes me ducere ad istum cuneum. qui ait. iura mihi per dominum quod non
 occidas me. & non tradas me in manus domini mei. reducam te ad cuneum istum. Et iurauit ei
 dauid. Qui cum duxisset eum. ecce illi discumbebant super faciem uniuersae terrae comedentes
 & bibentes. & quasi festum celebrantes diem puncta per dauid in spoliis quae coeperant de
 terra philistinum. & de terra iuda. Et percussit eos dauid a uespere usque ad uesperam alterius
 diei. et non euasit ex eis quisquam. nisi quadringenti uiri adulescentes qui ascenderunt came
 los & fugerunt. Inuit ergo dauid omnia quae tulerant amalechite. & duas uxores suas
 et uixit. nec defuit quisquam. a paruulo usque ad magnum. tam de filiis quam de filiabus. & de spoliis.

66

Quid est quod aegyptius amalechite
 puer uenerit lassatur. nisi quod
 amator presentis seculi peccata sui ne
 gradine operis. sicut ab eodem seculo
 infirmus despectusque relinquitur. ut cum
 conuictus quae currere ualeat. si
 fuerit aduersitate compescat. si hunc
 dauid inuenit. quia redemptor
 non uenerit manu fortis. nunquam
 quos despectos mundi gloria reperit
 in suo amore conuertit. abo ualeat
 quia uerbi scientia reficit. duce
 ianeri digne. quia sui tunc per
 carere facit. & amalechite sequi
 non ualeat. dux dauid efficitur. quia
 istum indignum mundum destruit.
 non solum conuersus in sua in te dominum
 reuertit. si predicando hunc etiam usque
 ad aliena corda perducit. Quo uide
 licet duce dauid amalechite con
 uertere inuenit & euangit. quia
 ipse christi per dominum mundi carum
 destruit quos mundus comites
 habere despecte.

amale

& quecumq; rapuerant omnia reduxit dauid. & tulit uniuersos greges & armenta.
& manauit ante faciem suam. Dixeruntq; hec est preda dauid. Venit aut dauid
adducentos uiros qui lassii substiterant nec sequi potuerant dauid. & residere eos
iusserat intorrente besor. qui egressi sunt obuiam dauid & populo qui erit cum eo.
Accedens aut dauid ad populum salutauit eos pacifice. Respondens aut omnis unus
pessimus et iniquus de uiris qui erant cum dauid dixit; quia non uenerunt nobiscum. non
dabimus eis quicquam de preda quam erimus. sed sufficiat unicuique uxor sua & filii. quos
cum acceperint recedant. Dixit aut dauid; non sic facietis fratres mei de his que
tradidit dominus nobis. & custodiuit nos. & dedit latrunculos qui eruperant aduersum
nos in manus nostras. non audiet uos quisquam super sermone hoc. Aequa enim pars erit des
cendentis ad proelium. & remanentis ad circumas. & similitur diuident. Et factum est
hoc ex die illa & deinceps constitutum & profinitum & quasi lex israel. usque in die hanc.
Uenit ergo dauid in sceleg. & misit dona de preda semoribus iuda. proximis suis dicens;
accipite benedictionem de preda hostium domini. his qui erant in bether. et in amoth.
ad merichem. & qui in ether. & qui in arder. & qui in efumoth. & qui in esthuma. &
qui in machel. & qui in urbib. ierameh. & qui in urbib. chem. & qui in arama. & qui in lacu
asan. & qui in mathac. & qui in ebron. & reliquis qui erant in his locis in quibus commo
ratus fuerat dauid & uiri eius. **P**hylistim aut pugnant aduersum israel. &
fugerunt uiri israel ante faciem phylistim. & ceciderunt interfecti in monte gelboe.
Irueruntq; phylistim in saul & filios eius. & percusserunt ionatham & abinadab &
melchisue filios saul. totumq; pondus proeli uersum est in saul. & consecutus sunt eum
uiri saggitarum. & uulneratus est uehementer a saggitarum. Dixitq; saul ad armigerum
suum; euagina gladium tuum et percute me. ne forte ueniant mercenarii isti inueni
erunt me illudentes mihi. Et noluit armiger eius; fuerat enim immo timore per
territus. Arripuit itaq; saul gladium. & irruit super eum. Quod cum uidisset. ar
miger eius uidelicet quod mortuus esset saul. irruit etiam ipse super gladium suum. &
mortuus est cum eo. Mortuus est ergo saul & tres filii eius et armiger illius. & uniuersi
uiri eius in die illa pariter. Videntes aut filii israel qui erant trans uallem & trans
iordanem quod fugissent uiri israel. & quod mortuus esset saul & filii eius. reliquerunt

ciuitates suas & fugerunt: ueneruntq; philistim & habitauerunt ibi. **L**ucta autem die altera. uenerunt philistim ut exspoliarent interfectos: & inuenerunt saul & tres filios eius iacentes in monte eglboe; et perciderunt caput saul & exspoliauerunt eum armis: & miserunt interia philistinorum percussum ut annuntiaret in templo idolorum & in populis: & posuerunt arma eius in templo ashtaroth: corpus uero eius suspendit in muro bechsan. **Q**uod cum audissent habitatores iabes gila ad quemcumq; fecerant philistim saul: surrexerunt omnes uiri fortissimi & ambulauerunt tota nocte: & tulerunt cadaver saul: & eadem uera filiorum eius de muro bechsan: ueneruntq; iabes & combusserunt ea ibi: & tulerunt ossa eorum & sepelierunt in nemore iabes: & ieiunauerunt septem diebus. **E**xPLICIT SAMUEL LIBER PRIMVS. HAB. VERS. II. CCC.

INCIPIT CAPITVLATIO DE LIBRO REGVM SECVNDO.

- I.** De planctu dauid quomodo luxit saulem & ionathin. *L* & isahel occubuit.
- II.** De reditu dauid in hebron ubi secundo unctus est: & de abner & isibosech & ioab: & de plio ubi iusserunt pueri.
- III.** De filiis dauid in hebron natis: & quomodo recepit nichol: & de abner: & ioab interfecto: & de morte isibosech filii saul.
- IIII.** De uentis tribubus secuti dicitur: & quomodo ingressus est syon: & de huius artificibus: & ligis: & de uxore & filio quatuor ei.
- V.** De duobus proelis quibus dauid percussit philisteos: & de arca ad ducta in hierusalem: *F*uerunt nationes.
- VI.** De nathan propheta ubi prohibuit dauid edificare templum: & prophetat de christo: & quomodo dicitur omni mercatorum.
- VII.** De misibosech filio ionathae: & de anon rege ammon quomodo illudit pueris dauid: & de uindicta insecutis.
- VIII.** De bethsabee uxore uris pambola p nathan: & de morte pueri de stupro nati: & de uirtute salomonis.
- IX.** De urbe babbath ad dauid capti: & que de ammon & thamar memorantur: & de absalon quomodo interfecit ammon.
- X.** De fuga absalon ad tholomai regem syrie ingressus: & de muliere thenceunte que pro dauid locuta est.
- XI.** De absalon pulchritudine: & quos habuerit filios: & quomodo patrem regno expulit.
- XII.** De consilio achitofel & chusai dato absalon: & de achimai & ionatha exploratoribus dauid.
- XIII.** De bello ubi absalon perit: & quomodo eum dauid luxit. *E* crucifixos de stirpe saul.
- XIIII.** De reditu dauid in hierusalem: & recuperatione regni. *F*accidit p gabionitis quos ultro dicitur interfecit.
- XV.** De seba qui cum parte populi rebellauit contra dauid: & de amasi quem interfecit ioab: & de fame que.
- XVI.** De plio philistinorum in quo dicitur patuit discrimini: & de reliquis bellis: & de antio propheta de christo.
- XVII.** De uiris fortissimis in plius cum dicitur: & de eorum uirtutibus. *F*ectione septuaginta milium p angelum illata.
- XVIII.** De indignatione diuina cur dicitur populum iusserit numerari: & de optione p gad tribu modis oblata: & de in-